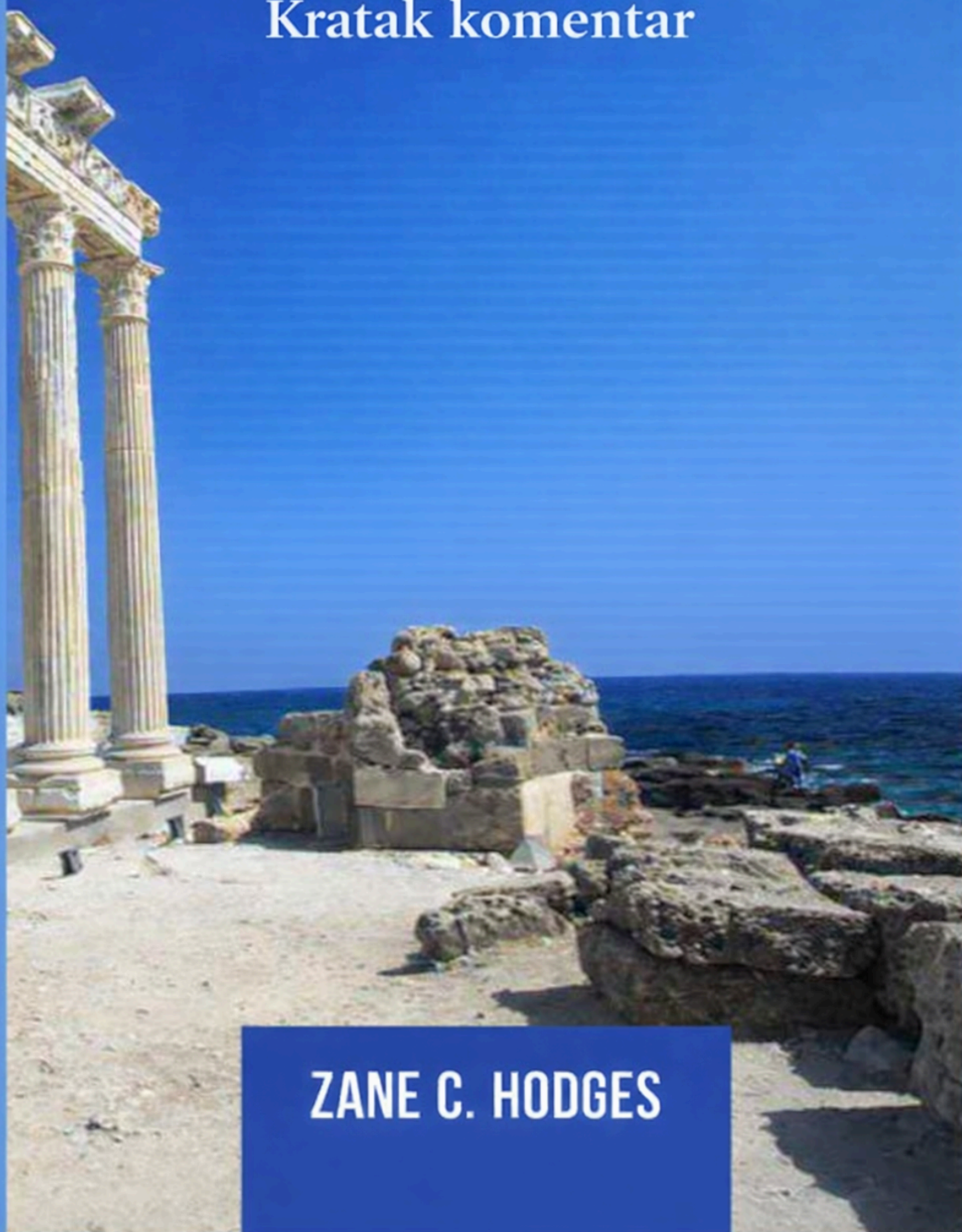

Ivanove poslanice

Kratak komentar

ZANE C. HODGES

1.Ivanova

ZANE C. HODGES

UVOD

Drevna tradicija pripisuje ove poslanice Ivanu, sinu Zebedejevom, jednom od dvanaestorice apostola. Iako su poduzeti pokušaji da se izbjegne zaključak da je očevidac napisao 1:1-4, ti su pokušaji pogrešni. Izjava iz 4:6 („Mi smo od Boga. Tko poznaje Boga, sluša nas; tko nije od Boga, ne sluša nas. Po tome prepoznamo duha istine i duha zablude”) bila bi, blago rečeno, oholost kada je ne bi napisao apostol.

U 2. i 3. Ivanovoj poslanici pisac se predstavlja kao „Starješina”. Ova titula možda je jednostavno autorov skroman način da kaže „stariji čovjek” ili „stari”. S druge strane, moguće je da su „stariji” (tj. starješine) već postali naziv za apostole. Ako je tako, taj izraz u 2. i 3. Ivanovoj mogao bi predstavljati zahtjev za apostolskim autoritetom.

Nije iznenađujuće što kritički znanstvenici pokušavaju pronaći ne apostolske autore za Četvrto evanđelje i ove poslanice, budući da su obično pristrani protiv apostolskih svjedočanstava. No pokušaj da se autorstvo Evanđelja odvoji od autorstva Poslanica, pa čak i da se 1. Ivanova odvoji od 2. i 3. Ivanove, zapanjujući je primjer uskog pogleda. Teško je pronaći četiri knjige u cjelokupnoj grčkoj književnosti koje pokazuju stil koji bi očitije dolazio iz istog uma nego što je to slučaj s Evanđeljem i Poslanicama. Čak i čitatelj engleskog jezika to može primijetiti.

Gotovo jednoglasno mišljenje drevnih izvora da je apostol Ivan napisao ove tri poslanice mora se uzeti s punom težinom. Ivanovo autorstvo snažno je potvrđeno i ne može biti pobijeno.

Unutar samih poslanica nema jasnih naznaka datuma njihova nastanka. Sadržaj poslanica često se čini kao da pretpostavlja poznavanje onoga što je napisano u Evanđelju po Ivanu.

Datum nastanka Evanđelja najvjerojatnije je bilo 70. godine poslije Krista, budući da se razaranje Hrama ne spominje u tom Evanđelju. Izjava u Ivanu 5:2 da „u Jeruzalemu kod Ovčjih vrata ima ribnjak” pokazuje da je Jeruzalem još stajao u vrijeme pisanja Evanđelja. Prema Euzebiju i Irenaju, Ivan je svoje Evanđelje napisao u Efezu. Mnogi vjeruju da je tamo počeo služiti kasnih 40-ih ili ranih 50-ih godina. Najvjerojatniji datum za sastavljanje Evanđelja po Ivanu u Efezu (prema Irenaju) bio bi između 48. i 52. godine poslije Krista. Nitko ne zna koliko je vremena proteklo između pisanja Četvrtog evanđelja i Poslanica, koje često pretpostavljaju nauk sadržan u Evanđelju. No moglo je i proći dosta godina.

Knjiga Otkrivenja bila je posljednja knjiga koju je Ivan napisao. Iako mnogi zagovaraju kasniji datum za Otkrivenje, postoje jaki razlozi za vjerovati da je i ona napisano prije razorenja Hrama 70. godine (vidi Uvod u Otkrivenje).

Stoga se Poslanice mogu okvirno datirati između 48. i 70. godine, ali u svjetlu širenja lažnog nauka u Crkvi, te Ivanovih upućivanja na ono što su „čuli od početka“ (usp. 1 Iv 2:7, 24; 3:11; 2 Iv 6), najprihvatljiviji datum je oko 64.–65. godine.

Kada je pisao 1. Ivanovu, Ivan je možda bio ponovno u Jeruzalemu s još nekim apostolima (usp. bilješke uz 2:19). Ivan je već dobro poznao barem jednu od crkava kojima se obraća (vidi bilješke uz 2. Ivanovu). Njegova očinska briga za njih, koju označava ponavljanjem izraza „dječice moja“, također sugerira da je osjećao pastoralnu odgovornost prema tim vjernicima.

U 1. Ivanovoj apostol piše iz brige da određeni lažni učitelji ne bi dobili priliku govoriti u crkvi ili crkvama kojima se obraća. Budući da oni niječu da je Isus Krist došao u tijelu (1 Iv 2:22; 4:3), njihov nauk pogađa samu srž kršćanskog iskustva.

Čitatelji, koji su i sami kršćani (2:12–14, 21; 5:13), nisu u opasnosti da izgube vječni život — jer se on ne može izgubiti - nego u opasnosti da im zajedništvo s Bogom bude ozbiljno narušeno.

Cilj 1. Ivanove poslanice jest *zajedništvo* (1:3), ali Ivan piše i da očuva i unaprijedi to zajedništvo s Bogom u suočavanju s teološkim zabudama. Te se zablude čine usmjerenima na poricanje da je Isus Krist došao u tijelu. Izjave u 1. Ivanova 5:6–8 sugeriraju mogućnost zablude prema kojoj su čovjek Isus i božanski Krist bila dva različita bića, te da je Krist sišao na Isusa prilikom njegova krštenja, ali ga je napustio prije smrti. Tako bi se moglo tvrditi da je božanski Krist došao „po vodi“, ali ne i „po krvi“ (vidi raspravu uz 5:6).

Kad bi to bio slučaj, to bi podrazumijevalo da su barem neki aspekti tjelesnog iskustva smatrani od strane lažnih učitelja neprikladnima ili besmislenima za božansko biće. To je moglo uključivati i shvaćanje da je bilo kakav stvaran tjelesni dodir s takvim bićem nemoguć, te da su ljudi mogli imati dodira samo s ljudskim Isusom. Ako se takva tvrdnja i iznosila, ona je pobijena u 1:2, gdje se kaže da su apostoli imali tjelesni dodir s „onim *vječnim životom* koji je bio kod Oca i koji nam se očitovao“ (naglasak dodan).

Lažni su učitelji također mogli tvrditi da duhovna osoba zapravo ne čini grijeh kad je uključena u nemoral, jer je ona u svojoj biti iznad ili odvojena od svakog tjelesnog iskustva. Ivanova očita briga da se zapovijedi Gospodnje shvate ozbiljno, stoga je relevantna za svako takvo učenje (2:3, 4, 7; 3:23; 4:21; 5:2–3).

Posebno je važna završna zapovijed poslanice: „Dječice, klonite se idola“ (5:21). Kao što pokazuju poslanice sedmerim crkvama u Otkrivenju, problem kršćanskog kompromisa s poganskim idolopokloničkim praksama bio je vrlo živ u tim crkvama (Otkrivenje 2:14, 20). Kulturna situacija činila je takav kompromis posebno zavodljivim. Obrtnici, primjerice, mogli su pripadati određenom cehu koji je imao određenog poganskog boga kao zaštitnika. Sastanci ceha mogli su se održavati u hramu tog idola, a takve su gozbe često uključivale priliku za nemoral s hramovnim prostitutkama. Kršćanin koji je odbio pohađati takve sastanke mogao se opravdano bojati da će biti izbačen iz ceha i izgubiti sredstva za život.

Prva Ivanova također sadrži naznake da se apostol suprotstavlja shvaćanju Boga koje je dopuštalo *i svjetlo i tamu kao dio božanske naravi*. Na primjer, kad Ivan piše: „Bog je svjetlost i u njemu nema tame nikakve“ (1:5), grčka tvrdnja o „nikakvoj tami“ iznimno je naglašena, kao što to dobro sugeriraju engleske riječi „at all“ („uopće“). Ponovno, u 2:29, kad Ivan piše: „Ako znate da je on pravedan“, koristi grčki uvjetni oblik koji takvo znanje ne uzima zdravo za gotovo.

Lažni su učitelji možda naučavali da naposljetku i dobro i zlo, i svjetlo i tama, potječu od samoga Boga. Doista, ova se ideja čini kao pozadina rasprave o bezgrešnosti naravi preporođene osobe, koja se nalazi u 3:6–9.

Ivan također naglašava ideju „izvorne istine” i često ponavlja izraz „od početka” u vezi s onim što su kršćani učeni ili u što su vjerovali (vidi 1:1; 2:7, 24; 3:11).

Lažni učitelji nisu nijekali kršćanstvo u potpunosti, nego su reinterpretili kršćansku povijest i nauk. Zbog toga se ti lažni učitelji mogu smatrati „revizionistima” onima koji donose *novu verziju* kršćanstva.

Ne nazivaju se gnosticima jer u 1. Ivanovoj nema traga kasnijim gnostičkim mitologijama (s mogućom iznimkom spomena Kajina u 3:12). Zamislivo je da bi se lažne učitelje moglo nazvati proto-gnosticima, ali izraz „revizionisti” čini se prikladnijim. Ipak, oni su vjerojatno odražavali neke pojmove koji su kasnije oblikovali gnostičku misao.

Lažni su učitelji očito nekoć bili povezani s apostolskim krugom. To je daleko najprirodnije tumačenje 2:19, gdje počinje niz „oni – mi – vi” (vidi bilješke uz 2:20). Lažni učitelji, koji su željeli da se njihova učenja čuju u crkvama među poganima, prirodno bi tvrdili da imaju veze s matičnom crkvom u Jeruzalemu. Doista, zakonici koji su došli u Antiohiju iz Judeje (Dj 15:1) očito su iznosili takve tvrdnje, koje su apostoli i starješine u Jeruzalemu smatrali potrebnima poreći (r. 24). Iz 1 Iv 2:19 može se zaključiti da su slične tvrdnje iznosili i revizionisti, što Ivan jasno odbacuje.

SADRŽAJ 1. IVANOVE

I. Prolog: Poziv na zajedništvo (1:1–4)

II. Predgovor: Život u zajedništvu s Bogom (1:5–2:11)

III. Svrha: Oduprite se antikristima (2:12–27)

IV. Glavni dio: Život koji vodi smjelosti pred Kristovim sudištem (2:28–4:19)

V. Zaključak: Učiti kako živjeti poslušno (4:20–5:17)

VI. Epilog: Kršćanske sigurnosti (5:18–21)

KOMENTARI

I. Proslov: Poziv na zajedništvo (1:1–4)

Prva Ivanova započinje osobnim svjedočanstvom očevica o onome što su autor i njegovi apostolski prijatelji doživjeli u Isusu Kristu. Ivan se poziva na ono što su vidjeli i čuli kao način da opovrgne skupinu samozvanih učitelja koje možemo nazvati revizionistima. Njihova poruka nije u skladu s istinama koje su prvotno dane apostolima. Ako bi čitatelji prihvatili bilo koji nauk koji ti lažni učitelji šire, to bi razorilo njihovo zajedništvo s apostolskim krugom i s Bogom (r. 3).

1:1 Neosobni izraz **ono što bijaše od početka** upotrijebljen je namjerno. Tema ovdje nije sama *osoba* Krista, već „vječni život koji bijaše kod Oca i očitova se nama” (r. 2). Iako je Isus „istiniti Bog i vječni život” (5:20), apostol želi naglasiti stvarnost samoga vječnog života. To je život u kojem njegovi čitatelji imaju udjela (usp. 5:13). Ivan i njegovi apostolski prijatelji (obratite pozornost na zamjenicu „mi”) „**čuli smo... vidjeli smo... promatrali smo... rukama smo opipali**” taj život.

Od četiri glagola u r. 1 („čuli... vidjeli... promatrali... opipali“), prva dva, koja se ponavljaju u r. 3, stoje u perfektu na grčkom jeziku, dok su posljednja dva, koja se ne ponavljaju u r. 3, u aoristu. Perfekt naglašava trajno zajedničko iskustvo apostola, dok aorist ne nosi to značenje.

Njihova poruka bila je o **Riječi života**, odnosno „o *poruci života*“. No, budući da je Isus Krist sam taj život (5:20), može se reći i „o poruci o *Životu*“. Ivan piše o onome što su on i ostali apostoli svjedočili u Isusu Kristu, koji jest život (5:11-12).

1:2 Apostoli **su vidjeli** taj **očitovani** život, **svjedoče** o njemu i **objavljaju** ga čitateljima. To je otkrivenje dano samo njima (**nama**), kako bi mogli podijeliti svoje znanje o tom *očitovanom* životu.

1:3 Ono što su apostoli **vidjeli i čuli** ne može biti potpuno preneseno u ovom životu. Vjernici moraju čekati dok ne budu u Gospodnjoj prisutnosti da bi ga mogli „gledati“ ili „dodirnuti“.

Ivan sada iznosi svrhu poslanice: zajedništvo (*koinōnia* – zajednička iskustva, djela, posjedi itd.).

Ali ovo nije obično zajedništvo. To je zajedništvo s apostolskim svjedocima. Štoviše, Ivan poziva čitatelje da sudjeluju u njihovu vlastitom zajedništvu... s Ocem i njegovim Sinom Isusom Kristom. Tko ima zajedništvo s Ivanovim krugom, ima i zajedništvo s Bogom i s Isusom Kristom.

1:4 Ivana i ostale apostole ispunjava radost kada oni koje su priveli Kristu ili učvrstili u vjeri ostanu vjerni toj vjeri. Ako ova poslanica uspije ohrabriti čitatelje da „u njima ostane ono što su čuli od početka“ (2:24), tada će njihova radost biti potpuna.

Istinska se radost zadobiva upoznavanjem Krista i Boga Oca preko apostola. Današnje Crkve moraju poštivati važnost prihvaćanja božanske istine i odbacivanja zabluda u nauku.

II. Predgovor: Živjeti u zajedništvu s Bogom (1:5–2:11)

Budući da revizionisti prijete čitateljima ustrajnom zajedništvu s Bogom, važno je iznijeti temeljna načela za to zajedništvo.

A. *Ostati na putu: Hoditi u Božjoj svjetlosti* (1:5 – 2:2)

1:5 Jednostavna, ali duboka poruka da je **Bog svjetlost** ključna je za svako zajedništvo između Boga i njegovih stvorenja. Bog je slobodan od svake moralne mane; njegova je svjetlost nesputana bilo kakvom nečistoćom, **i u njemu nema nikakve tame**.

Ova je izjava na grčkom toliko naglašena („tame u njemu nema – ni najmanje“) da se čini kako su revizionisti tvrdili da u božanstvu ipak *ima* tame. U religioznoj atmosferi prvoga stoljeća, poganske predodžbe o bogovima mogle su neke navesti na stvaranje ne biblijskih shvaćanja o Bogu. Heretici su možda mislili da njegova narav uključuje i *svjetlo* i *tamu*. Ako su revizionisti doista imali takvo shvaćanje Boga, mogli su tvrditi da moralne razlike nisu stvarne. Stoga je bilo presudno da čitatelji ove poslanice ne budu u zabludi u toj stvari. Bog je *potpuno* svet.

1:6 Riječ **mi** uključuje i apostole i njihovu kršćansku publiku. Vjernik koji hodi u grijehu izgubio je doticaj s potpuno svetim Bogom. Ako ipak tvrdi da ima **zajedništvo** s takvim

Bogom, on laže. Vjernici koji griješe nisu u *zajedništvu* s Njim.

Izraz **činimo istinu** (dosl. „raditi istinu“) znači „djelovati u skladu s istinom“. Imati *zajedništvo* s Bogom dok se hodi u *tami* znači ponašati se suprotno od istine o Božjoj svetosti.

1:7 Umjesto hodanja u tami, vjernici trebaju **hoditi u svjetlu**, to jest, živjeti u Božjoj prisutnosti, izloženi onome što je On otkrio o sebi i „hoditi u tami“ (r. 6) znači skrivati se od Boga i odbijati priznati ono što se o Njemu zna. Vjernik koji želi zajedništvo s Gospodinom mora održavati otvorenost prema Njemu i spremnost da bude iskren u Njegovoj prisutnosti o svemu što mu Bog pokaže.

Plod hodanja *u svjetlu* jest da vjernici **imaju zajedništvo jedni s drugima**. To jest, oni imaju zajedništvo s Bogom i On s njima. Premda kršćani ostaju grešni ljudi, *dok hodimo u svjetlu*, **krv Isusa Krista, Njegova Sina, čisti nas od svakoga grijeha** tako da možemo ostati u zajedništvu.

Istina je da su svi kršćani već očišćeni (usp. 1. Korinćanima 6:11) i da imaju potpuno oproštenje u Kristu (usp. Ef 1:7). No, postoji i trajno čišćenje na temelju Kristove **krvi**, koje omogućuje nesavršenoj djeci da iskuse stvarno zajedništvo s potpuno svetim nebeskim Ocem.

1:8 U nijednom trenutku nitko ne može s pravom tvrditi da nema grijeha. Onaj tko to tvrdi sam sebe vara.

Izraz **istina nije u nama** ne znači da osoba nije spašena. Apostol nastavlja koristiti zamjenice u prvom licu (*mi, nama*), kao što čini od r. 5 nadalje. Ako *istina* ima svoj pravi učinak na vjernike, oni neće upasti u ovu zamku. Ako ipak upadnu, tada *istina* nije u nama kao djelatna i vladajuća sila koja oblikuje naše misli i stavove.

1:9 Dok god vjernici hodaju u svjetlu, nalaze se u položaju u kojem im Bog može *pokazati* njihove slabosti. Kada se to dogodi, trebaju ih **ispovjediti**. Riječ *pokajanje* se ovdje ne koristi, niti igdje u ovoj poslanici. U Ivanovoj uporabi, kršćansko pokajanje prikladno je kada se ustrajava u obrascu grijeha koji treba promijeniti (usp. Otk 2:5, 16, 21, 22; 3:3, 19). U 1. Ivanova 1:9 Ivan govori o onima koji *otkriju* grijeh dok su u zajedništvu s Bogom, a ne o onima koji su odlutali. Publika Prve Ivanove duhovno je stabilna i nema se od čega pokajati (usp. 2:12-14, 21). Njihova je zadaća „ostati“ u Kristu i u Njegovoj istini (usp. 2:24, 28). Ispovijedanje grijeha omogućuje vjernicima da ostanu u zajedništvu.

Prva Ivanova 1:9 nije namijenjena neobraćenima. Nigdje u Ivanovoj literaturi ispovijedanje grijeha nije dano kao uvjet za dobivanje vječnoga života. Vjera je jedini uvjet za spasenje (usp. Iv 3:16; 5:24; 6:47; 1 Iv 5:1, 12, 13).

Ako vjernici poriču ono što im svjetlo pokazuje, prestaju biti iskreni i otvoreni pred Bogom te zajedništvo prestaje. Ali **ako ispovijedamo** (*homologeō* – „složiti se, priznati, priznati istinitim“) **svoje grijehe** koje svjetlo razotkriva, mogu se pouzdati u Boga, **koji je vjeran i pravedan da nam oprosti grijehe**. Tada se zajedništvo nastavlja.

Riječ *pravedan* (*dikaïos*) znači „pravičan“. Zbog prolivene Kristove krvi (r. 7) Božja se pravednost ni najmanje ne narušava kad On oprašta.

U NKJV-u druga riječ *naše* stoji u kurzivu, jer u grčkom nema točne podudarnosti. Moglo bi se prevesti i: „da nam oprosti grijehe“ s impliciranim značenjem „*one grijehe koje ispovjedimo*“. A što je s grijesima kojih vjernici nisu *svjesni*? Oni su obuhvaćeni riječima: **i da nas očisti od svake nepravednosti**. Dakle, kad god vjernik ispovijedi, iskreno prizna ono što zna da je pogrešno – svi ostali grijesi koji mogu postojati u njegovu životu potpuno su očišćeni. Ništa ne ostaje nečisto.

1:10 Kada je grijeh razotkriven, vjernici ga ili ispovjedu, ili tvrde: **nismo sagriješili**. Ako izaberu ovo drugo, **čine Boga lašcem** poričući svjedočanstvo **Njegove riječi** i time zapravo optužuju Boga za neistinitost.

Nije prikladno izraz *nismo sagriješili* shvatiti kao kategoričko poricanje da smo ikada ili uopće ikada sagriješili. Čak i dok je čovjek u zajedništvu s Bogom, on nije oslobođen od potrebe za čišćenjem (r. 7). Ako zaniječe tu istinu, sam sebe vara (r. 8). Ako ispovijedi grijehe koje mu svjetlo pokaže, oprošteno mu je (r. 9), ali ako zaniječe ono što mu svjetlo pokaže, čini Boga lašcem, što dokazuje da nije u zajedništvu s Bogom (r. 6), koji jest Svjetlost (r. 5).

2:1 Apostol sada dodaje pojašnjenje. Njegove su se riječi mogle pogrešno shvatiti kao obeshrabrivanje vjernikovog otpora grijehu. Ali to nije njegova namjera. Nježnim tonom obraća se čitateljima: **dječice moja**. Da su njegovi čitatelji pravi kršćani, on nigdje ne sumnja u cijeloj poslanici (usp. 2:12-14). Ne želi da njegova duhovna *djeca* pogrešno protumače njegovu nakanu u pisanju **ovih riječi**. *Ove stvari* (tj. 1:5-10) nisu napisane da bi opravdale ili ohrabrile grijeh, **nego da ne sagriješite**.

Iako se grijeh mora odlučno odbacivati, on se ipak može, a i događa se u životima vjernika. Zato Ivan dodaje: **Ako tko sagriješi, imamo Zagovornika kod Oca Isusa Krista**. Kao naš *Zagovornik*, Isus ne moli Oca da nas „zadrži spašenima“. Mnoga obećanja u Ivanovu Evanđelju, koja jamče sigurnost vjernika, jasno stoje protiv takve pomisli. Budući da su Isusova obećanja istinita i da je vjernik vječno siguran, nema potrebe da Sin moli Oca da ne odbaci vjernike koji griješe.

Kao njihov *Zagovornik*, Isus posreduje za vjernike u molitvi Ocu da njihova „vjera ne malakše“ (usp. Lk 22:31-33). Iako su „darovi i poziv Božji *neopozivi*“ (Rim 11:29), vjera koja prisvaja te darove ipak može oslabiti (usp. 2 Tim 2:18). Krist posreduje za vjernike kako se to ne bi dogodilo.

2:2 Isus je također **pomirnica za naše grijehe**. On može posredovati za vjernike pred Bogom jer je osobno zadovoljio Bogu *za naše grijehe*. Bez obzira na to kakav grijeh bio, Krist je za njega dao zadovoljstvo. Štoviše, kao *pomirnica* za grijeh, On je *pokrio* grijehe cijeloga čovječanstva (**cijeloga svijeta**).

Argumentirati da bi, ako je Krist platio za sve ljudske grijehe, svi automatski bili spašeni pogrešno je shvaćanje. Uklanjanje grijeha kao zapreke Božjoj spasonosnoj milosti ne donosi samo po sebi preporod i vječni život. Grešnik ostaje mrtav i „otuđen od života Božjega“ (Efežanima 4:18). Na posljednjem sudu izgubljenih (Otkrivenje 20:11-15), grijeh *kao* grijeh neće biti predmet suđenja. Umjesto toga, ljudi će biti „suđeni po svojim djelima“ (Otkrivenje 20:12), kako bi se svakome pokazalo da mu njegova „djela“ ne daju nikakvo pravo na Božje spasenje.

B. Dosegnuti cilj: Poznavati Boga svjetlosti (2:3-11)

2:3 Svaka tvrdnja da je netko postigao osobno poznavanje Boga može se odmah provjeriti time drži li se **Njegovih zapovijedi**. Riječ **Njega** može se odnositi i na Boga i na Krista, ili možda namjerno ostaje dvoznačna, budući da su za Ivana Oni Jedno.

Ovaj se stih često tumači kao način da se sazna je li osoba istinski *spašena*. Obično objašnjenje glasi: iako je spasenje po vjeri, čovjek ne može znati je li njegova vjera stvarna osim ako ne vrši *Njegove zapovijedi*. No, to gledašte proturječi Ivanovoj teologiji na više načina.

Prvo, čovjek je spašen vjerovanjem u Krista za vječni život (Ivan 3:16; 5:24; 6:35 itd.). Drugo, pomisao da kršćanin može vjerovati u Krista, a da ne zna je li *doista* povjerovao, besmislena je.

Kada Isus pita Martu vjeruje li, ni On ni ona ne zauzimaju stav „pričekajmo pa ćemo vidjeti“ (Iv 11:25-26). Martino je priznanje, koje je Isus prihvatio, bilo snažna potvrda njezine vjere (r. 27). Budući da je vjera uvjerenje da je nešto istinito, kada vjerujemo – znamo da vjerujemo.

Prva Ivanova 2:3 ne govori o spasonosnom poznavanju Krista, nego o poznavanju u *zajedništvu*. Istina je da svi vjernici poznaju Boga i Krista na temeljnoj razini, ali *ne* poznaju ga svi na razini zajedništva i bliskog odnosa (usp. dijalog Filipa i Isusa u Iv 14:7-9). Prva Ivanova 2:3 odnosi se ne na *spasonosno*, nego na *iskustveno* poznavanje Boga.

Kao što je tvrdnja o zajedništvu s Njim lažna ako vjernik „hodi u tami“, tako i neposlušan život opovrgava svaku tvrdnju o intimnom poznavanju **Njega**.

2:4 Netko, međutim, može tvrditi da poznaje Boga, a da nema poslušnost koja s tim ide. U tom je slučaju osoba koja to tvrdi – **lažac, i istina nije u njemu kao djelatna**, vladajuća sila (usp. komentar na 1:8). Bez poslušnosti Božjim zapovijedima nitko ne može istinito tvrditi da ima osobno i intimno poznavanje Oca i Sina.

Ovdje, kao i u retku 3, riječi „**Poznajem Ga**“ mogle bi se prevesti i kao *Upoznao sam Ga*. Na usnama revizionista ta bi tvrdnja vjerojatno podrazumijevala da su postigli neko posebno spoznanje Boga koje čitatelji nemaju, a koje bi oni navodno mogli pružiti.

2:5 Suprotno lažnoj tvrdnji iz retka 4, apostol sada ističe da osoba koja **čuva** (pazi) **Njegovu riječ** doživljava posebno iskustvo **Božje ljubavi**. Ljubav prema Kristu i poslušnost *Njegovoj riječi* nipošto nisu testovi spasenjske vjere, unatoč čestim tvrdnjama mnogih da to jesu. Umjesto toga, to su pokazatelji istinskog, iskrenog učenitstva Isusu.

Božja se ljubav usavršuje u poslušnim kršćanima. Grčka riječ prevedena kao *usavršena* (*teteleiotai*) znači „dovedena do punine“, „do cilja“ ili „do potpunog cilja“. Božja ljubav prema vjerniku divna je već u trenutku spasenja (vidi 3:1), ali svoj cilj dostiže tek kad vjernik uzvratu ljubav poslušnošću, tada spoznaje duboku, osobnu ljubav Oca i Sina koji „borave s njim“ (Ivan 14:23)

Izraz **u Njemu** (*en autō*) nije isto što i Pavlov pojam „u Kristu“ (*en Christō*). U svjetlu Kristova nauka iz Ivana 13–17 (posebno 15:1-8), se odnose na odnos Učitelja i učenika koji „ostaje“ u Njemu.

2:6 Tvrdnju da netko **ostaje u Kristu** moguće je potvrditi samo životom koji nalikuje Kristovu. Grčka riječ *menō* („ostati“, „boraviti“, „živjeti“) – koja se ovdje prvi put pojavljuje u 1. Ivanovoj poslanici, opisuje život učenitstva (usp. Ivan 15:4-7). Riječi iz 1. Iv 2:5 koje govore o tome da smo „u Njemu“ znače isto što i „ostajati u Njemu“. Sljedeći reci objašnjavaju kako to učiniti.

2:7 Stara zapovijed jest ona koju su vjernici imali **od samog početka** svog kršćanskog iskustva. Ta *stara zapovijed* koju je Isus izrekao godinama prije u Ivanu 13:34: „Novu vam zapovijed dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge“. Ta je „nova“ *zapovijed* sada već bila *stara* za Ivanove čitatelje, zato što su je primili *na samom početku* svoga kršćanskog života. To je jedino smisljeno objašnjenje izraza „od

početka“. Postoji i neizravna poveznica između 1:1 i 2:7, jer se Ivan u ovom pismu bavi izvornom istinom kršćanstva nasuprot lažnim „novim istinama“ koje su učili revizionisti. Možda su oni u Ivanovo vrijeme pokušavali preoblikovati značenje zapovijedi o ljubavi jednih prema drugima. Što Ivan nije dopuštao. **Stara zapovijed** je i dalje imala isto značenje.

2:8 S druge strane (**Opet**), zapovijed o kojoj Ivan govori u retku 7 kao o „staroj“, može se također nazvati **novom zapovijedi**. Zato jer pripada novom dobu koje upravo sviće.

Izraz prolazi (*paragō*) pojavljuje se u 1. Ivanovoj poslanici samo ovdje i u retku 17 (usp. 1 Kor 7:31). Budući da je svijet moralno suprotan Bogu Ocu (1 Iv 2:15–17), tama opisuje njegovo moralno stanje. Apostol, dakle, izjavljuje da je „staro“ moralno stanje svijeta privremeno. Nova stvarnost, **istinsko svjetlo koje će zamijeniti, već sja**. To svjetlo potpuno se očitovalo u Kristovoj ljubavi prema svijetu (Ivan 3:16), a sada se očituje u ljubavi kršćana jednih prema drugima. Doći će dan kad će ta ljubav zasjati u punom, nesmetanom sjaju (2 Pt 3:13).

2:9 Tvrdnja da se ovaj redak može odnositi samo na „navodne“ vjernike nema nikakav temelj.

Da je Ivan mislio na neku neobraćenu osobu (koja se samo pretvara da je kršćanin) koja mrzi pravog vjernika, ne bi napisao: **Onaj koji kaže da je u svjetlu, a mrzi svog brata**, jer bi riječ *svog* bila zbunjujuća.

Ispravno bi tada bilo reći: „Onaj koji mrzi brata“ (tj. nekoga tko mrzi kršćanina).

U ovom je kontekstu riječ o Gospodinovoj zapovijedi da „ljubimo jedni druge“ (usp. Ivan 13:34). Ivan govori o ljubavi kršćana prema drugim kršćanima (posebno 4:20–5:1). Dakle, izraz *brat* mora se razumjeti u kršćanskom smislu.

Apostol priznaje žalosnu stvarnost da neki vjernici mogu gajiti neprijateljstvo i mržnju prema drugima. Takvo je stanje moralno jadno. Tvrdnja takve osobe da hoda u svjetlu, tj. da ima zajedništvo s Bogom, pobija se njegovom mržnjom prema bratu. Takav čovjek **je u tami sve do sada**.

2:10 Nasuprot tome, kršćanin **koji ljubi svoga brata** ne samo da jest **u svjetlu**, nego i **ostaje** u njemu. Ljubeći Boga i druge kao što je Krist ljubio, on „hoda kao što je On hodio“ (r. 6).

Onaj tko živi takvim načinom je takva osoba **u kojoj nema uzroka za spoticanje** (*skandalon* „zamka“ ili „klopka“, sve što može navesti na grijeh). Za osobu koja *ljubi tako svog brata* ne postoji zamka.

To ne znači da je ta osoba bez grijeha (usp. 1:8), nego da, hodajući kao što je Krist hoda, ne stvara u sebi unutarnje stanje koje bi ga moglo uvući u grijeh.

2:11 Kršćanin koji mrzi drugog vjernika izgubio je dodir s „pravim svjetlom“ (r. 8) koje otkriva Božju ljubavnu narav.

On je prigrlio „tamu“ koja „prolazi“ (r. 8).

Takva osoba postaje oruđe u rukama Sotone, što vodi do tragičnih podjela i razdora u crkvi. Kao što Ivan kaže **hoda u tami i ne zna kamo ide**.

III. Svrha: Oduprite se antikristima (2:12–27)

A. Prepoznajte svoje duhovne prednosti (2:12–14)

Redci 12-14 jasno pokazuju da Ivan ne smatra svoje čitatelje “lažnim vjernicima”.

Tumačiti ovu poslanicu kao niz „testova“ koji trebaju dokazati nečije spasenje znači pogrešno razumjeti njezinu svrhu.

2:12 Činjenica da su čitatelji doživjeli oproštenje grijeha označava ih kao **malu djecu** svoga nebeskog Oca (usp. r. 13). Oprost im je dan **radi Njegova imena**, tj. zbog djelotvornosti Kristova imena.

Kao što će se vidjeti u stihovima 25–26, revizionisti su izgleda dovodili u pitanje čitavo iskustvo spasenja Ivanovih čitatelja, ali Ivan ih upravo ovdje poučava da su doživjeli istinsko oproštenje (usp. 1:5–2:2).

2:13 Kada svoje čitatelje naziva **ocima**, Ivan ih podsjeća na ono što je prethodno napisao o poznavanju Boga (rr. 3–11). Prema tim stihovima u redcima 3-4, tvrdnja **da poznaju** Boga znači da su dosegli razinu duhovne zrelosti u kojoj *drže* Gospodnje zapovijedi.

Izraz **Onaj koji jest od početka** može se odnositi na Boga ili na Krista. Ovdje se izraz *od početka* najprirodnije odnosi na vječnost Onoga kojega čitatelji poznaju. Pojam *očevi* nosi u sebi prizvuk duhovnog iskustva i zrelosti u poznavanju vječnog Boga.

Ali čitatelji su također **mladići**, koji **su pobijedili Zloga** (Sotonu). Naziv *mladići* dolazi nakon očeva jer njihovo dragocjeno iskustvo kao male djece (oprostenje grijeha) i kao očeva (poznavanje Boga) sada ih čini snažnim mladićima, spremnima za borbu protiv Sotone.

Zapravo, ti su **mladići** već **pobijedili** Sotonu. Grčki glagol (perfekt, *nenikēkate*) označava pobjedu ostvarenu u prošlosti čiji rezultati i dalje traju. Ivan vjerojatno ovdje misli na vjeru čitatelja u Isusa.

Kao **mala djeca** (*paidion*, umjesto *teknion* iz r. 12), čitatelji su napredovali daleko iznad početnog iskustva oprostjenja grijeha. Svi vjernici u Kristu doživjeli su oproštenje kao dio svog spasenjskog iskustva. Čak i u svojim najranijim danima kao *mala djeca* u Božjoj obitelji, oni doživljavaju „obiteljsko oproštenje“ dok ispovijedaju svoje grijeha Bogu (vidi 1:9).

Kao što se ne može reći da beba zna više od toga da prepozna svoje roditelje, tako je i u duhovnom području. **Upoznavanje Oca** zahtijeva vrijeme u vjeri i duhovni rast.

Pojam „doći do spoznaje Boga“ u grčkom je perfektu, čime se izražava stanje koje proizlazi iz nečega što je već ostvareno u prošlosti. U svakom slučaju kada Ivan koristi taj glagolski oblik, najprikladniji prijevod bio bi „doći do spoznaje“. U ovom drugom spominjanju *male djece*, implicira se napredak izvan puke duhovne nezrelosti.

2:14 Čitateljima koje promatra kao **očeve**, Ivan ne dodaje ništa više od onoga što je već rekao. Jer što bi moglo biti više od spoznaje **Onoga koji jest od početka**? Njihovo poznavanje Boga u potpunosti je dostatno. Nema sumnje da su Revizionisti smatrali drukčije.

Kao mladići u kojima **Riječ Božja** **prebiva**, Ivanova publika je spremna za bitku, budući da im je otvoren izvor uslišane molitve (usp. 3:22; 5:14–15).

B. Prepoznajte svoje duhovne protivnike (2:15–27)

1. Oduprite se svijetu (2:15–17)

2:15 Svijet - moralni i duhovni sustav osmišljen da odvuče čovječanstvo od živoga Boga — duboko je zavodljiv (usp. r. 16). Nijedan kršćanin, ma koliko duhovno napredan bio, nije potpuno imun na njegove privlačnosti.

Ako kršćanin **ljubi svijet ili stvari u njemu**, tada *nema ljubavi* prema Bogu. Ivan ne kaže da Bog ne voli one koji ljube svijet, nego da Božja ljubav ne djeluje u i kroz one koji ljube svijet. Nemoguće je istodobno ljubiti i svijet i Boga.

2:16 Sve što je u svijetu može se sažeti u tri kategorije koje apostol ovdje navodi. Zajedno one čine cjelokupnu privlačnost ovoga bezbožnog sustava.

Prva je **požuda tijela**, to jest svaka nedopuštena tjelesna želja koja privlači čovjekovo grešno srce, stvari koje tijelo žudi, poput nemoralnih užitaka ili ovisnosti o drogama.

Druga je **požuda očiju**, to jest sve što je vizualno privlačno, ali nije ispravno željeti ili posjedovati. Predmet *očiju* može biti osoba ili stvar, ali sama želja za time ono je što se drugdje naziva pohlepom.

Treća je oholost života, što znači isprazno razmetanje zemaljskim životom. Grčka riječ prevedena kao „oholost“ je *alazoneia*, što označava (aroganciju, pretvaranje ili hvalisanje sobom, posjedima ili postignućima).

Revizionisti su vjerojatno tvrdili da se čovjek može slobodno upuštati **u svjetovne aktivnosti**. To su mogli potkrijepiti time jer je Bog Stvoritelj svega. Možda su tvrdili da čovjek time samo koristi ono što je Stvoritelj stvorio. No, iako je fizički svijet „od Boga“, moralni svijet kao sustav **nije** od Boga. *Sve što je u svijetu* obilježeno je zlom (usp. 1:5).

2:17 Svijet je također prolazan: **svijet prolazi**. Kada *svijet* više ne bude postojao kao moralna i duhovna sila suprotstavljena Bogu, neće postojati ni njegovi nedopušteni užici. **Požuda svijeta**, tj. grešno zadovoljstvo svijeta, prolazna je jednako kao i sam sustav kojemu pripada.

Suprotno tome, **onaj koji vrši Božju volju ostaje zauvijek**. Takav čovjek ima vječnu postojanost u svome karakteru i djelovanju. Budući da je „trajni život“ već spomenut (r. 6) i česta je tema u poslanici (usp. r. 28), ovdje se vjerojatno misli na život u zajedništvu s Bogom.

Onaj *koji vrši Božju volju* neodvojiv je od sličnosti Kristu koju je dosegao. Ta sličnost s Kristom daje smjelost na Kristovu sudištu (4:17; usp. 1 Kor 3:11–15; 2 Kor 5:10).

2. Oduprite se antikristima (2:18–27)

2:18 Ne samo da „svijet prolazi“, nego što je još važnije, apostol i njegovi čitatelji žive u **posljednjem času**.

Iako se riječ sat može odnositi na dio dana (npr. Iv 1:39; 4:6; 11:9), ona se često koristi za ne određeno razdoblje vremena (npr. Iv 2:4; 4:21, 23; 5:25, 28; 16:25 itd.). Ovdje *posljednji sat* označava razdoblje kada će se ljudska povijest završiti usponom (i padom) Sotonske konačne obmane.

Mnogi tumači smatraju da se izraz **Antikrist** odnosi na „čovjeka bezakonja“ koji će proglasiti sebe bogom u židovskom hramu (2 Sol 2:3–4) i koji će vladati svijetom (Otk 13:5–8). No **mnogi antikristi** iz ovog stiha u biti su isto što i „mnogi lažni proroci“ iz 1 Iv 4:1.

Učitelji zablude preteče su najvećega ljudskog zavodnika, *Antikrista*.

2:19 „Mnogi antikristi“ nekoć su bili dio istog zajedništva kojemu su i sami apostoli pripadali. Riječ **nas**, koja se u ovom retku pojavljuje četiri puta, očito se suprotstavlja s riječi „vama“ iz sljedećeg retka, koji je u grčkom naglašen. Ovdje se prvi put pojavljuje kontrast „mi“ – „vi“ – „nas“ (usp. 4:4–6).

Antikristi *nisu* napustili Crkvu ili crkve kojima Ivan piše, jer da jesu, više ne bi predstavljali problem. Naprotiv, apostol je zabrinut zbog izloženosti svojih čitatelja tim ljudima. Oni su se odvojili od Crkve, što pokazuje da joj zapravo nikada nisu ni pripadali.

2:20 Izraz **pomazanje** odnosi se na Duha Svetoga, vjerojatno ne na Riječ ili Evanđelje. U Novom zavjetu Božja Riječ nikada nije izravno povezana s idejom pomazanja, dok Duh Sveti jest.

Primatelji ovog pisma bili su duhovno zreli kršćani (vidi retke 13–14), možda duhovni vođe (ili starješine) u crkvama kojima Ivan šalje svoje pismo. Ako je tako, kada bi se pismo čitalo naglas na javnim sastancima, ono bi dodatno potvrdilo duhovni autoritet vođa.

U tom smislu, budući da **vođe znaju sve**, kršćani u tim crkvama nemaju potrebe učiti od Revizionista. Samo su vođe sposobne poučavati cjelokupnu kršćansku istinu.

2:21 Ivan **im nije pisao** zato što ne **poznaju istinu**. Naprotiv, piše im upravo zato što poznaju istinu. Očito je da Ivan ne piše kako bi *ispitao* jesu li čitatelji doista spašeni ili ne. U pogledu redaka 12–14, takav bi pogled pokazivao nerazumijevanje samog pisma.

Osim što poznaju *istinu*, Ivanovi čitatelji također **znaju da nikakva laž ne dolazi od istine**. Ivan bi bio krajnje nestrpljiv prema kršćanima koji bi hvalili neku lažnu ideju kao „pronicijivu“ ili „vrijednu dijaloza“, bez obzira koliko je udaljena **od istine**.

2:22 Laž na koju Ivan posebno misli **jest poricanje da Isus je Krist**. Za Ivana, vjerovanje da **Isus je Krist** znači vjeru koja *spašava* (vidi komentar uz 5:1; usp. Ivan 20:30–31). Onaj **tko poriče** ovu istinu je lažac koji ruši sam temelj na kojem se čovjek može spasiti.

Vjerovati da *Isus je Krist* znači vjerovati da je On Onaj koji jamči vječni život svakome tko vjeruje.

Laž koju Ivan ima na umu uključuje i poricanje da Ivanovi čitatelji imaju vječni život (vidi redak 25). Ako **Isus** nije **Krist**, tada je njihovo uvjerenje da posjeduju taj život vjerom u Njega samo iluzija. Ako bi njihova sigurnost propala, propalo bi i njihovo zajedništvo s Bogom. Poricanje da je vjera u Krista jedini put do vječnog života znači poricanje i samoga **Oca**.

2:23 Isus je bio tako savršen odraz svoga Oca da su i Njegove riječi i Njegova djela bila Očeva (usp. Ivan 14:10-11). **Poricati Sina** automatski znači **poricati i Oca** (usp. redak 22). U svjetlu 2. Ivanove 9 (vidi komentar tamo), **tvrdnja da onaj koji poriče Sina nema ni Oca**, znači da **ni Sin ni Otac** nemaju nikakve veze s djelovanjem lažnih učitelja.

2:24 Čitatelji mogu pobijediti agente zloga, antikriste, tako da ostanu postojani u Božjoj Riječi, koju su čuli od samog početka. Kao rezultat toga, **ostat će i u Sinu i u Ocu**. Kao što je ranije napomenuto (usp. retke 5–6, 14), „život u prebivanju“ označava život učenika koji drži Gospodnje zapovijedi i koji je obilježen ljubavlju prema braći.

2:25 Antikristi poriču „da Isus je Krist“ (r. 22). No jedino **vjerujući** da Isus je Krist, čovjek može primiti vječni život (5:1; Ivan 20:30–31). Bog obećava **vječni život** svakoj osobi koja vjeruje da Isus je Krist. Zamjenica **On** može se odnositi ili na Boga Oca ili na samoga Krista.

2:26 Revizionisti su donijeli nauk o spasenju koji se razlikovao od onoga što su čitatelji **čuli u samom početku** (r. 24). Oni su negirali da Isus je Krist (r. 22), a očito su također poricali da je vječni život dostupan jedino po Njemu (s obzirom na r. 25). Možda su čak tvrdili da imaju poseban odnos s „Ocem“, što je Ivan izričito opovrgnuo (r. 22–23).

2:27 Ovaj redak predstavlja vrhunac dijela poslanice koji govori o njezinoj svrsi. Ivanovi čitatelji vrlo su dobro upućeni u istinu i trebaju se samo čvrsto držati onoga što već znaju kako bi u potpunosti uživali blagoslove „života u prebivanju“.

Pomazanje koje ste primili od Njega upućuje na to da su čitatelji „pomazanici“ po Duhu koji im je dan od Isusa, „Pomazanika“ (usp. r. 20). To pomazanje ih uči da odbace laž revizionista o Pomazaniku.

Kao posljedica toga pomazanja **ne trebaju da ih itko poučava**, što je znak njihove duhovne zrelosti (usp. Heb 5:12). Ta zrelost već je nagoviještena drugdje u ovom odlomku (usp. 1 Iv 2:13b–14, 20).

Dvije paralelne izjave – **kako vas uči o svemu i kao što vas je učio** – pokazuju da trajno poučavanje Duha Svetoga uvijek ostaje u skladu s onim što je Duh već *ranije* naučavao. Drugim riječima, ono što je Duh prethodno objavio nikada neće biti poništeno ili osporeno onim što nastavlja učiti.

Sve „nove inačice učenja“ koje su antikristi podučavali mogu se odbaciti kao one koje ne dolaze od Duha Svetoga, ako su u suprotnosti s onim što je Duh već ranije naučavao.

IV. Glavni dio: Život koji vodi do pouzdanja pred Kristovim sudištem (2:28 – 4:19)

A. Tematski redak: Ostani u Njemu da bi bio odvažan (2:28)

2:28 Ovaj redak predstavlja tematsku izjavu za materijal koji slijedi u 2:29 – 4:19. Kad čitatelji dopuste da istina „prebiva“ u njima, moći će i sami „prebivati“ u Sinu i u Ocu (r. 24–27).

Ivan govori o dolasku Isusa Krista i o potrebi da budemo spremni stajati **pred Njim s pouzdanjem, a ne sa stidom**.

Iako su čitatelji očito spašeni (usp. komentare uz r. 12–14), i dalje postoji mogućnost da osjete sram u Kristovoj prisutnosti, osobito pred Njegovim sudištem.

Iako je spasenje besplatan dar koji se nikada ne može izgubiti, svaki vjernik morat će dati račun o svome kršćanskom životu pred Kristom (usp. Rim 14:10–12; 1 Kor 3:11–15) – „bilo dobro ili zlo“ (2 Kor 5:10).

Umjesto srama, pisac svojim čitateljima pokazuje **da mogu imati pouzdanje pred Njim pri Njegovu dolasku**. Cijela poslanica objašnjava kako se to pouzdanje može zadobiti.

B. Učeći prepoznavati Božju djecu (2:29 – 3:10a)

2:29 Moguće je da su Revizionisti tvrdili kako Božja narav uključuje *i svjetlo i tamu* (usp. 1:5). Prema takvom shvaćanju, Bog je po svojoj naravi imao iskustvo i s dobrim i sa zlim. Očita posljedica toga bila bi da Njegova djeca mogu činiti isto. Nasuprot tome, budući da je Bog **pravedan**, *tada je svatko tko čini* (dosl. „radi“) **pravednost rođen od Njega**. Ovo je prva referenca u poslanici na novo rođenje. Nanovo rođena osoba može se prepoznati po tome što očituje *kršćansku pravednost*. „Zapovijedi“ Kristove (usp. množinu u 3:22) mogu se sažeti u jednu zapovijed: „A ovo je Njegova zapovijed: da vjerujemo u ime Njegova Sina Isusa Krista i da ljubimo jedni druge, kao što nam je zapovjedio“ (3:23). Istinska *pravednost* nemoguća je bez vjere u Krista i ljubavi prema braći vjernicima.

Ivan ne govori o tome kako se može procijeniti je li neka osoba nanovo rođena. Ivan se jasno bavi zaključkom koji se može izvesti ako osoba zna da je Bog pravedan. *Ako se to zna, onda iz toga slijedi da onaj tko reproducira Njegovu pravednu narav zapravo očituje tu narav i može se ispravno smatrati rođenim od Njega*.

3:1 Spominjanje novog rođenja (2:29) izvlači iz Ivana usklik čuđenja. Grčka riječ prevedena kao **kakva** (*potapos*) ponekad prenosi pojačavanje („*kako velika*“ ili „*kako čudesna*“). Kako je doista veličanstvena **ljubav Oca** koja vjernike čini Njegovom **djecom**!

Vidljivost Božje *ljubavi* u crkvi ključna je tema u 2:29-4:19. Očito mora postojati nešto *vidljivo* za vidjeti. Kao što je pokazao stih 29, činjenje kršćanske pravednosti čini dijete Božje *vidljivim*. Dok se dijete Božje vidi kako djeluje u kršćanskoj pravednosti, on također čini Božju *ljubav* prema njemu vidljivom.

Ovakvo opažanje djeteta Božjega nije dostupno **svijetu**, koji je jednako neupućen o vjernicima kao što je bio o **Njemu**, Gospodinu Isusu. Tako je „gledanje“ na koje apostol ovdje potiče je jedinstveno kršćansko iskustvo.

3:2 Riječ **ljubazni** preuzima misao iz prethodnog stiha da su kršćani objekti Očeve ljubavi, koji ih smatra svojom **djecom**. To je **sada** istina (naglašeno). Ali iako je ta osnovna činjenica sada *istinita*, **još nije otkriveno kakvi će** vjernici **biti** kada budu preobraženi na Spasiteljevu sliku.

Riječ koja je dva puta prevedena kao **otkriveno** ista je riječ koja je u 2:28 prevedena kao „pojavljuje“ (*phanerōthē*). Kada se Krist „pojavljuje“, ono što će vjernici biti također će se „pojaviti“. Budući da ćemo tada biti **poput Njega**, vjernici se sada ne žele „posramiti pred Njim“ (usp. 4:17-19).

Razlog zašto će biti *poput Njega* u Njegovu dolasku jest taj što će Ga **vidjeti onakvim kakav jest**. Vidjeti Isusa u Njegovoj slavi automatski će biti preobražavajuće za svako dijete Božje. To se slaže s Pavlovim učenjem da se njihova duhovna preobrazba već sada događa dok gledaju Njegovu slavu u Svetom pismu (2 Kor 3:18). Kršćani imaju čudesno očekivanje za budućnost - slavno preobražavajuće gledanje svoga Spasitelja - i to bi ih trebalo poticati prema sličnosti Kristu sada. Trebalo bi ih nadahnuti da „ostanu u Njemu“ (2:28).

3:3 Divna istina da će jednog dana potpuno biti poput svoga Gospodina Isusa, i fizički i duhovno, jest **nada** koja **čisti** vjernike.

Nanovo rođena osoba *uopće* ne griješi jer u sebi ima bezgrešno sjeme Božje naravi i ne

može grijehiti (vidi stih 9). Na unutarnjoj razini svoje otkupljene naravi, vjernik je potpuno čist kao i *njegov* Spasitelj. Ta će se čistoća potpuno ostvariti pri Gospodinovu dolasku (st. 2), ali njihova je čistoća već sada u središtu njihovog bića.

Tako je izraz **svatko tko ima ovu nadu u Njemu** ekvivalentan Ivanovom izrazu „tko god vjeruje u Njega [u Njegovo ime, itd.]“. Kada pojedinac vjeruje u Krista, Bog mu uračunava pravednost. I ovdje se **osoba čisti**, ne zbog bilo kakve unutarnje moći svoje vjere, nego zato što je vježbanje te vjere temelj na kojem ga Bog iznutra čisti.

3:4 Grijeh je suprotnost čistoći koja pripada Kristu i svima koji imaju nadu da će biti poput Njega. **Bezakonje (anomia)** moglo bi se bolje prevesti kao „zloća“ ili „nepravda“. Činjenje grijeha ni na koji način ne izražava niti očituje čistoću o kojoj je Ivan govorio u stihu 3.

3:5 Za one koji su se iznutra očistili kroz nanovo rođenje (usp. st. 3), grijeh nije samo neprikladan jer je zao (st. 4), nego i zato što je u suprotnosti s osobom i djelom Krista. Iako svaki kršćanin griješi (1:8), grijehu nema mjesta u životu kršćanina (usp. Rim 6:1-4). Ne bi se trebao tolerirati, a još manje ni na bilo koji način odobravati (usp. 1 Iv 2:1)

Svrha Isusova prvog dolaska bila je da **ukloni naše grijeh**e. Zbog Njegove žrtve na križu, na kraju će grijeh svijeta biti uklonjen iz ljudskog iskustva. Nitko u Božjem vječnom kraljevstvu (nakon posljednje pobune u tisućljetnom kraljevstvu; Otk 20:7-10) više nikada neće sagriješiti. Izjave u stihu 2 već se odnose na taj vrhunac.

Odbacivanje grijeha, dakle, ne bi trebalo biti utemeljeno samo na njegovoj izopačenoj naravi, nego i na spoznaji da je cilj Spasitelja potpuno ga ukloniti iz života vjernika. Njegova vlastita osobna čistoća (st. 3) daje poticaj da se odbaci grijeh u svim njegovim oblicima. Jer On je potpuno bez njega: **u Njemu nema grijeha**. Kristovo žrtveno djelo, zajedno s Njegovom osobnom i apsolutnom svetošću, čine grijeh sasvim neprikladnim za vjernika.

3:6 Budući da u Kristu nema grijeha, vjernik koji **ostaje u Njemu ne griješi** (usp. 2:28). Učinjeno je mnogo pokušaja, i ovdje i u st. 9, da se ova tvrdnja ublaži. Jedan popularan način bio je razumjeti sadašnje vrijeme (*ne griješi*) kao „*ne nastavlja grijehiti*“. Drugo popularno gledište jest da Ivan govori o idealu koji nije u potpunosti ostvaren u sadašnjem iskustvu. Obje interpretacije suprotne su izjavi iz stiha 5 da „u Njemu nema grijeha“. Ako je to tako, ne može se reći da je onaj koji *ostaje* u Bezgriješnom samo „malo“ grešan! Ako u Kristu ne može biti „ni malo“ grijeha, ne može se ni najmanji grijeh unijeti u iskustvo za koje se izričito kaže da je *u Njemu*.

Nepriznavanje logičke veze između stihova 5 i 6 razlog je zašto je stih 6 pogrešno shvaćen. Kao rezultat toga, ovo nerazumijevanje prenosi se i na stih 9.

1 Iv 1:8 jasno pokazuje da nijedan kršćanin ne može tvrditi da je iskustveno potpuno slobodan od grijeha u ovom životu. Ali istodobno, iskustvo „ostajanja u Njemu“ iskustvo je bez grijeha. Jedno područje poslušnosti nije „kontaminirano“ prisutnošću grijeha u drugim područjima. Ako osoba posluša zapovijed da ljubi svoga brata, ta poslušnost nije okaljana u Božjim očima nekim drugačijim padom u životu, poput manjka budnosti u molitvi (usp. Ef 6:18).

Kad vjernik hoda u zajedništvu s Bogom, Bog može pogledati mimo svih njegovih padova i grijeha i vidjeti stvarnu poslušnost koja je ondje. U 1:7 Ivan je objasnio da čak i dok hoda u svjetlu, čišćenje se odvija po zaslugi Kristove krvi. Dok vjernik hoda u svjetlu i čini ono što Bog zapovijeda, Bog ga vidi kao onoga koji je potpuno očišćen i bez ikakve optužbe za *nepravdu*.

Dakle, kada vjernik *ostaje* u Njemu, pozitivna *poslušnost* je ono što Bog uvažava i prepoznaje. grijeh koji još ostaje *ni na koji* način ne proizlazi iz života ostajanja, i taj je grijeh očišćen u skladu s 1,7. Iskustvo „ostajanja“ stoga je ekvivalent poslušnosti.

Budući da grijeh nema udjela u iskustvu ostajanja, slijedi da **tko god griješi, nije Ga ni vidio ni upoznao**.

Pogrešno je posegnuti za sadašnjim vremenom glagola *griješi*, kao da znači „nastavlja griješiti“ (vidi st. 9). Tok misli upućuje na suprotnost između grijeha i Krista, između grijeha i ostajanja. Svaki pokušaj da se „malo grijeha“ ili „povremeni grijeh“ uklopi u Ivanove izjave potpuno poništava kontrast koji apostol gradi. Budući da čak i vjernici griješe (1,8), izjava je namijenjena obilježiti svaki grijeh kao proizvod ne samo neostajanja nego i sljepoće prema Bogu.

Svaki je grijeh na neki način varljiv (Heb 3:13) i proizlazi iz pomračenja srca prema Bogu. Ne prepoznati da Ivanova izjava vrijedi za svaki grijeh znači potpuno promašiti njegovu poantu. Ako su revisionisti racionalizirali grijeh, bili su u krivu. Ljudi griješe kada su na neki način slijepi i neupućeni o pravom Bogu.

3:7 Jednostavnost uma i duha često je najbolja zaštita za kršćanina od hereza koje tvrde da imaju „dublje“ znanje za podijeliti. Jasno je da je u prethodnom materijalu (posebno st. 4–6) Ivan imao na umu revizioniste. Čitatelji ne smiju dopustiti da ih ti antikristi **prevare**. Neki su vjernici vjerojatno mislili da mogu griješiti i nastaviti tvrditi da su u dodiru s Bogom.

Da se ne bi prevarili, čitatelji moraju imati na umu jednostavnu činjenicu da **onaj koji prakticira pravednost jest pravedan, kao što je i On pravedan**. Ivanova poanta jest da *pravednost* (a ne grijeh) pokazuje da osoba ima savršeni, unutarnje pravedni položaj pred Bogom (vidi 2,29).

Samo *pravednost* proizlazi iz unutarnje naravi onoga koji već je *pravedan* kao što je i Bog *pravedan*, jer „u Njemu nema nikakve tame“ (1:5). Kad vjernik sagriješi, to nije očitovanje božanske pravednosti.

3:8 Ako su vjernici pravedni, i grijeh nije očitovanje te pravednosti, onda je grijeh koji vjernici čine (1,8) **od đavla**, to jest, izvor mu je u njemu. Tumači koji ovakvu izjavu shvaćaju kao da znači da ispovijedajući kršćanin nije spašen, promašuju poantu. Budući da i sam Ivan priznaje da kršćani griješe (vidi 1:7-10), ako je onaj **koji griješi** nespašen, tada su *svi* nespašeni!

Ivan navodi da **je đavao griješio od početka**, to jest, on je izvor svakoga grijeha, a njegova grešna karijera datira od *samog početka*. (*Početak* se ovdje ne odnosi na vječnost, jer je đavao stvorenje, a ne vječan. Odnosi se na izvorno stanje stvaranja kakvo je bilo kada je Sotona uveo grijeh u njega; Iz 14:12-15; Ez 28:11-15.) Biti *od đavla* znači „raditi đavlov posao“ (usp. Isusove riječi Petru u Mt 16:23).

Također, sudjelovanje u grijehu sudjelovanje je u samoj stvari koju je Isus došao uništiti, jer **se Sin Božji očitovao zato da uništi djela đavla** (usp. st. 5, „očitovao se da uzme naše grijehe“).

3:9 Osoba koja **je rođena od Boga** ima Božje **sjeme u sebi** i stoga nije sposobna griješiti (**on ne može griješiti**) po samoj činjenici svoga rođenja od **Boga**.

Naravno, mnogi su se pitali kako se ova tvrdnja može uskladiti sa stvarnošću, budući da kršćani ipak *griješe*, kako i sam Ivan priznaje (1:8). No odgovor je vrlo blizu. U 1:8 Ivan upozorava: „Ako *kažemo* da nemamo grijeha, sami sebe varamo.“ Ali u 3:9 kaže: „*tko je rođen od Boga ne griješi*.“

Kao cjelovite osobe, vjernici griješe i nikada ne mogu tvrditi da su slobodni od toga, ali njihov „unutarnji čovjek“, koji je preporođen, ne griješi.

Opisujući svoju borbu s grijehom, Pavao primjećuje da dvije različite sile djeluju u njemu. Tako da može reći: „Jer ja se s radošću slažem sa zakonom Božjim po *unutarnjem čovjeku*. Ali vidim drugi zakon u svojim udovima, koji se bori protiv zakona mog uma i zarobljuje me zakonom grijeha koji je u mojim udovima“ (Rim 7:22-23). Prije toga zaključuje: „A sada, ako *činim ono što ne želim*, više to ne činim ja, nego grijeh koji prebiva u meni“ (st. 20).

Njegov zaključak je jednostavan: „Dakle, ja umom služim zakonu Božjem, a tijelom zakonu grijeha“ (st. 24). U središtu svoga bića (u *unutarnjem čovjeku*) on ne griješi i ne može griješiti. Unutarnji čovjek („preporođeno ja“) potpuno je neprobojan za grijeh, potpuno porobljen Božjoj volji. Ako se grijeh dogodi, ne počin ga unutarnji čovjek.

Grijeh *doista* postoji u kršćaninu, ali on je stran i izvanjski njegovom preporođenom unutarnjem ja, gdje Krist prebiva u savršenoj svetosti. Budući da je Krist vječni život (1 Iv 5:20), onaj koji posjeduje taj život *ne može griješiti jer je rođen od Boga*. Božansko sjeme (*sperma*) toga života *ostaje* (*menō*, „ostaje“, „boravi“) u onome koji je nanovo rođen, čineći grijeh nemogućim na razini njegova preporođenog unutarnjeg bića.

Ovo razumijevanje stiha 3:9 prirodno se nadovezuje na 2:29–3:8. Apsolutni kontrasti poznati su dio Ivanova načina govora. Najistaknutiji među njima su suprotnosti svjetlo/tama i smrt/život. No njima se mora dodati i suprotnost grijeh/pravednost, koja se istaknuto pojavila u ovoj cjelini.

Nekoliko desetljeća bilo je popularno mišljenje da je ključ za razumijevanje 3:9 u sadašnjem vremenu glagola *griješiti*. Prema tom tumačenju, stih bi trebao glasiti: „Tko je rođen od Boga ne nastavlja griješiti; jer njegovo sjeme ostaje u njemu; i on ne može *nastaviti griješiti*, jer je rođen od Boga.“ (NIV ima sličan prijevod.) U ovom gledanju, trajno ustrajanje u grijehu ne događa se ako je osoba nanovo rođena.

Ali to otvara više pitanja nego što daje odgovora. Zar svi kršćani ne *nastavljaju* griješiti sve do dana svoje smrti? Ne griješe li kršćani *svakodnevno*? Kako itko može tvrditi da ne nastavlja griješiti? Dolazi li ponovno rođena osoba do nekog trenutka u kojem prestaje griješiti? Ovaj predloženi prijevod ništa ne rješava.

Preporođena osoba može izraziti sebe samo kroz pravednost (usp. 2,29) i nikada se ne može izraziti kroz grijeh, jer *ne može griješiti*.

3:10a NKJV uzima ovu izjavu kao upućivanje na ono što slijedi (primijetite dvotočku u njihovom prijevodu). No, bolje je uzeti zadnju polovicu stiha kao početak nove cjeline. Riječi **U ovome** odnose se unatrag, a ne unaprijed u ovom kontekstu. Upotreba riječi **očituju se** u retku 10a, povezuje izjavu s onim što je prethodilo u 2:29-3:9. **Djeca Božja... očituju se** time što čine pravednost. Ovo se ne treba gledati kao test spasenja. Ivanov jedan jedini test spasenja je vjera (usp. 5:1 i 5:9–13). Umjesto toga, ovo je jednostavno izjava o tome *kako* se Božja djeca očituju.

Oni koji vide 1. Ivanovu kao priručnik za utvrđivanje tko je spašen, a tko nije, teško zlorabe ovu knjigu. Ivan razvija temu iz 2:28 da se smjelost pred Gospodinom nudi onima koji ostaju u Njemu. Ostajući u Njemu, vjernici mogu i doista se očitovati kao djeca Božja. Ali oni koji ne

ostaju ne očituju se tako. Stvarnost njihova preporođenog unutarnjeg čovjeka ostaje skrivena.

Isti princip vrijedi za **djecu đavla**. Nema dobrog razloga shvatiti ovaj izraz kao upućivanje na nespašene ljude općenito (vidi r. 8). Izraz *djeca đavla* ima opisnu narav. U svjetlu 2. Ivanove 9 (vidi tamošnje komentare), kršćanin koji je odstupio od ispravnog nauka o osobi i djelu Isusa Krista i koji snažno se protivi istini može se tako opisati. To nije ništa čudnije od činjenice da je Isus svoga učenika Petra nazvao „Sotonom“ (Mt 16:23). „Dijete đavla“ je svatko tko radi đavolov posao suprotstavljajući se istini.

C. Učeći prepoznavati kršćansku ljubav (3:10b–23)

1. Što nije ljubav (3:10b–15)

3:10b Ovdje Ivan potvrđuje da ono što vrijedi za onoga tko **ne čini pravednost**, vrijedi i za onoga tko **ne ljubi svog brata**. U oba slučaja osoba **nije od Boga** u smislu da Bog nije iza onoga što ona čini.

Kao i u slučaju izraza *od đavla* u r. 8, pogrešno je izraz **nije od Boga** (grč. *ek tou theou*) shvatiti kao da znači „nije rođen od Boga“. Prijevod NIV-a: „Tko ne čini što je ispravno nije Božje dijete,“ parafrazira i istodobno pogrešno tumači tekst. U ovom tekstu nema ništa o tome da netko nije Božje dijete. Kako bi i moglo biti? Netko *mora biti* Božje dijete prije nego što može mrziti svog *brata*. Nespašena osoba nema kršćanskog *brata* kojeg bi mogla mrziti (usp. 2:9).

Ivan također prelazi s šire na užu temu. Riječi *tko ne vrši pravednost* mogu se odnositi na bilo koga tko nema pravedno ponašanje, bio spašen ili ne. Ali riječi *onaj tko ne ljubi svoga brata* uvode specifičnu vrstu pravednosti koju samo kršćanin može pokazati - ili ne pokazati.

3:11 Ne voljeti svoga brata nije ništa manje nego prekršaj Spasiteljeve zapovijedi da **ljubimo jedni druge** (Ivan 13:34). Izvorna zapovijed bila je izrečena *tek nakon* što je Juda napustio Gornju sobu (Ivan 13:30). Takva zapovijed ne bi se odnosila na Judu, koji nije bio Božje dijete.

Dakle, nova tema u ovoj cjelini poslanice (3:10a–23) odnosi se na zapovijed koja je dana samo vjernicima i koju samo ponovno rođena osoba može ispuniti ili ne ispuniti. Ovu **poruku** o ljubavi primili su od početka svojega kršćanskog iskustva (usp. 2:7).

3:12 Klasičan primjer mržnje između braće je slučaj **Kaina** i Abela (Post 4:1–15). *Kain je bio od Zloga* u smislu da je ono što je učinio potjecalo iz sotonskog utjecaja, a ne iz bilo čega povezanog s Bogom (usp. 1 Ivanova 3:8, 10b). Kao što je Isus rekao, Sotona je „od početka bio ubojica“ (Ivan 8:44).

Je li Kain ikada bio preporođen, pitanje je na koje se ne može odgovoriti na temelju biblijskih podataka. Ali Ivan koristi ovaj fizički odnos između Kaina i Abela kao ilustraciju duhovnog odnosa među kršćanskom braćom. I kao što je moguće da jedan brat ubije svog biološkog brata, moguće je i da jedan kršćanin ubije drugoga. Tako težak **zločin** kao ubojstvo nije u Novom zavjetu smatran nečim što kršćanin ne može počiniti (usp. 1 Pt 4:15). Ako bi kršćanin bio kriv za ubojstvo, utjecaj *zloga* bio bi iza toga.

Apostolove sljedeće riječi mnogo govore. **Zašto ga je ubio? Zato što su njegova djela bila zla, a bratova pravedna.** Tako je duhovna zavist dovela do prvog ubojstva u ljudskoj povijesti. Kad god kršćani osjećaju krivnju jer je njihovo ponašanje protivno Božjoj volji, lako im je iskusiti mržnju prema onima za koje znaju da ih Bog odobrava.

3:13 Mnogi vide redak 13 kao objašnjenje redaka 11–12 i skloni su gledati na Kaina kao primjer onoga što treba očekivati od svijeta, ali nečega što nije moguće među kršćanskom braćom. No širi kontekst pokazuje da Ivanova namjera nije takva. On želi suprotstaviti bratsku ljubav svjetskoj mržnji, pokazujući pritom da se ponekad i braća ponašaju poput svijeta.

Dok je mržnja brata prema bratu potpuno nespojiva s Isusovom zapovijedi „da ljubimo jedni druge“, te stoga ne bi smjela biti očekivano iskustvo, isto se ne može reći **za svijet**. Svjetska mržnja, kao što je Isus učio, *jest* nešto što treba očekivati (Ivan 15:18–19). Dok bi se čitatelji mogli **čuditi** mržnji od brata, mržnja svijeta treba se unaprijed pretpostaviti.

3:14 Naglašeno **mi** bez sumnje se odnosi na same apostole. Za razliku od „svijeta“, apostoli ljube svoju kršćansku braću.

Uistinu, Ivan izjavljuje: **mi [apostoli] znamo da smo prešli iz smrti u život jer ljubimo braću.** To je više od tvrditi da *ljube* svoje kršćanske suputnike. To je i tvrdnja o određenoj vrsti iskustva. Apostoli su u stanju prepoznati svoje iskustvo *ljubavi* kao iskustvo *života*, a ne *smrti*.

Riječi *prešli iz smrti u život* ne znače da su apostoli bili sigurni u svoje vječno spasenje *zato* što su ljubili braću. Nema razloga zašto bi to bilo istinito, ni za njih ni za ikog drugog kršćanina. Sigurnost spasenja temelji se na Božjem svjedočanstvu (vidi 5:9–13). Umjesto toga, u sasvim uobičajenom značenju riječi *znati*, Ivan izjavljuje da on i njegovi apostoli *iskusno* poznaju svoj prijelaz iz smrti u život kroz ljubav prema kršćanskoj braći.

Posljedica toga je da se prijelaz *iz smrti u život*, koji se događa u trenutku spasenja (Ivan 5:24), može iskustveno poznavati i cijeniti kroz kršćansku ljubav.

Nasuprot tome, **onaj tko ne ljubi svoga brata ostaje u smrti.** Ne postoji način da kršćanin koji *ne ljubi svog brata* ima ono neposredno, iskustveno znanje života o kojem Ivan govori. Naprotiv, takva osoba *ostaje* („boravi“) u smrti. Ako je ljubav iskustvo „života“, kaže Ivan, mržnja prema kršćanskom bratu je iskustvo *smrti* (usp. Rim 7:9–10).

Stoga nema razumskog prigovora konceptu da kršćanin „boravi“ u *smrti* u smislu da je izgubio doticaj s iskustvom Božjeg života. Za značajnu razliku od 2:9–11; 3:10, 12, u frazi „svoga brata“ nema grčke riječi *njegov*. Izjava iz r. 14 može se odnositi ne samo na kršćane koji možda mrze određenog kršćanskog *brata*, nego i na bilo koga drugoga tko bi mrzio takvog *brata*. Nije važno tko mrzi. Mržnja od kršćanina *jest* iskustvo u području *smrti*.

3:15 Mržnja prema **bratu** također je iskustvo ubojstva. Osoba koja **mrzi svog** kršćanskog *brata* zapravo se nimalo ne razlikuje od Kaina (usp. r. 12), iako možda ne počinu izravan čin fizičkog ubojstva *svog brata*. Duh mržnje *jest* želja da se „riješi“ svoga brata i ravnodušnost prema njegovoj smrti.

Ivan ne kaže (kako NIV parafrazira): „Nijedan ubojica nema vječni život *u sebi*.“ NKJV (i NAS) bolje prevode grčki tekst kao: **Nijedan ubojica nema vječni život koji u njemu boravi.**

Ključ je u pojmu *boravljenja*. Štoviše, Ivanova ideja boravljenja uvijek podrazumijeva uzajaman odnos, kao što je i Isus rekao: „Ostanite u meni i ja u vama“ (Ivan 15:4; vidi 1 Iv 2:27). Budući da je sam Krist vječni život (usp. 5:20), reći da netko nema *vječni život* koji boravi u njemu jednako je kao reći da Krist ne *boravi u njemu*.

2. Što je ljubav (3:16-18)

3:16 Kršćanska se ljubav može prepoznati po svojoj usklađenosti s vrhovnim uzorom koji nalazimo u Kristovoj smrti **za nas**. Iako je Krist umro za cijeli svijet (2:2), kad vjernik razmišlja o vlastitoj obvezi ljubavi, treba se usredotočiti na činjenicu da je Krist umro upravo za njega. Kao osobni korisnici Njegove velike žrtve, vjernici bi trebali biti spremni podnijeti sličnu žrtvu **za braću**.

Riječ **znamo** stoji u perfektu, što upućuje na stanje koje proizlazi iz prošlog događaja ili čina. Jednom kada kršćanin shvati Kristovu ljubav prema sebi, dolazi do konačne spoznaje o tome što kršćanska *ljubav* uistinu jest.

3:17 Ponekad je lakše izjaviti spremnost da se umre za brata nego mu pomoći u trenutku njegove **potrebe**. Ivan stoga želi provjeriti stvarnost kršćanske ljubavi prema bratu nudeći primjer koji je mnogo vjerojatniji od prilike da se umre za brata.

U retku 16 grčka riječ za „život“ jest *psychē*. U retku 17 Ivan koristi drugu grčku riječ za „život“ (*bios*, život u njegovim zemaljskim i/ili materijalnim aspektima), pa se zato prevodi kao **dobra**. Doslovno bi se moglo prevesti: „**Ali tko ima ovaj svjetski život!**“ Misao je da dijeljenje materijalnih dobara koja *održavaju* život s drugim kršćanima u svojoj srži znači polaganje vlastitog života za njih.

Ako, međutim, kršćanin **zatvori svoje srce** pred potrebnim bratom, to govori o njegovu odnosu prema Bogu.

Kršćanin koji se tako ponaša bez suosjećanja nema stvarno iskustvo Božje *ljubavi*. Ivanovo retoričko pitanje: **kako Božja ljubav prebiva u njemu?** jednostavno znači da Božja *ljubav u njemu ne prebiva*. Takav kršćanin ne hodi kao što je hodio njegov Učitelj (usp. 2:6) i stoga ne živi život prebivanja u Bogu.

3:18 Čitatelji ne smiju misliti da su izrazili ljubav ako je taj izraz samo verbalni (**riječju**), ograničen isključivo na **jezik**. Istinska ljubav zahtijeva djelovanje (**djelom**) i usklađenost s **istinom**. Izrazom *u istini* Ivan misli da ljubav prema drugim kršćanima mora biti u skladu s očitovanjem ljubavi u Kristu (usp. r. 16).

3. Što ljubav čini za vjernike (3:19–23)

3:19 Ovdje se ne radi o sigurnosti spasenja, nego o tome sudjeluje li netko u istini u pogledu kršćanske ljubavi. Vjernik u Krista lako se može zapitati: „Mogu li ljubiti kao što je *On ljubio*? Činim li *to* doista?“

Izraz **od istine** odjek je poticaja iz retka 18 da vjernici ljube „dijelom i u istini“. Uvodne riječi **I po ovome** odnose se na redak 18 i u biti znače: „I čineći to“ (tj. ljubeći dijelom i u istini). Kada vjernici djeluju u ljubavi djelima koja odražavaju *istinu* o ljubavi, kako je objavljena u Kristu, *mogu znati* da su *od istine*.

Ako kršćanin sumnja u svoju sposobnost da izrazi kršćansku ljubav prema braći, on zapravo sumnja može li se povezati s *istinom* objavljenom u Kristu o takvoj ljubavi ili u njoj sudjelovati. Možda osjeća krivnju zbog prošlih neuspjeha ili snažan osjećaj nedostatnosti, ali djelujući u ljubavi kako nalaže redak 18, može uistinu znati da tim djelima *sudjeluje* u istini - odnosno, da je *od istine*. Drugim riječima, takvim ljubljenjem može znati da njegova djela imaju izvor u istini.

Riječi koje slijede, **i umirit ćemo svoja srca pred Njim**, najbolje je povezati s riječima sljedećega retka.

3:20 NKJV pogrešno tretira ovaj redak kao zasebnu rečenicu jer izostavlja ponavljanje početne grčke riječi *hoti* („jer“). No *hoti* se u grčkom ponavlja ispred rečenice koja na engleskom započinje s „**Bog je veći**“, ali u NKJV ostaje neprevedena. Prijevod bi trebao biti povezan sa završnim dijelom retka 19 i glasiti ovako:

i umirit ćemo [ili: uvjeriti, *peisomai*] svoja srca pred Njim da [*hoti*], ako nas naše srce osuđuje, da [*hoti*] Bog je veći od našega srca i zna sve.“

Djelujući djelima ljubavi („po ovome“, r. 19), vjernici mogu znati da su „od istine“. Ali također, takvim djelovanjem mogu umiriti svoja osuđujuća srca. Kada vjernici ljube „dijelom i u istini“, trebaju *uvjeriti* svoja srca da *je Bog veći* od njihova srca i da savršeno zna ljubav koju su pokazali svojim djelima.

Kada vjernici ljube ‘dijelom i u istini’, trebaju umiriti [uvjeriti] svoja srca da *je Bog veći* od njihovih srca, jer On savršeno dobro zna ljubav koju su iskazali svojim djelima.

Kada vjernici u molitvi pristupaju Božjem prijestolju milosti, trebaju računati s tim da Bog zna (čak i ako **naše srce** to ne zna!) što su *uistinu učinili* iz ljubavi.“

3:21 Kada vjernici dolaze pred Boga, moguće je da ih njihova srca **ne osuđuju** zbog neuspjeha u izražavanju kršćanske ljubavi. To može biti zato što njihova srca prihvaćaju činjenicu da Bog uzima u obzir ljubav očitovanu „dijelom i u istini“ (usp. r. 18), ili zato što su ih „uvjerili“ da to učine (r. 19). U svakom slučaju, rezultat je **pouzdanje prema Bogu**.

Riječ za *pouzdanje* (*parrēsia*) ista je ona koja se koristi u 2:28 („imati *pouzdanje* pred Njim i Njegovu dolasku“). Očito je da ako vjernici nemaju pouzdanje pred Bogom kada kleče u *molitvi* (usp. r. 22), još je manje vjerojatno da će imati takvo pouzdanje pri *Njegovu dolasku*.

3:22 Kao što naglašavaju riječi „*pred Njim*“ u retku 19, Ivan u ovom neposrednom kontekstu razmišlja o „pouzdanju“ u *molitvi*. (Ovoj će se temi vratiti u 5:14–17.) Rezultat pouzdanja prema Bogu u molitvi, naravno, jest uslišana molitva. Zato: **što god zatražimo, primamo od Njega**.

Razlog takve uslišane molitve dvostruk je: **jer** (1) **držimo Njegove zapovijedi** i (2) **činimo ono što je ugodno u Njegovim očima**. Također, kršćanin koji aktivno nastoji ugoditi Bogu

neće *moliti* za ono što *Mu nije ugodno*. Kada, dakle, molitva proizlazi iz srca onoga komu je Božja volja na prvome mjestu, tada će sve što zatraži od Boga i primiti *od Njega*, jer moli „u skladu s Njegovom voljom“ (5:14).

3:23 Ivan zaključuje ovu manju cjelinu (rr. 19–23), kao i širu podcjelinu (3:10b–23), sažetkom onoga što znači „držati njegove zapovijedi i činiti ono što je njemu ugodno“ (r. 22). Da je riječ o sažetku vidi se po jasnom prijelazu s množine „zapovijedi“ (r. 22) na jedninu **zapovijed**. Uslišana molitva (usp. r. 22) u svojoj se osnovi temelji na poslušnosti toj *zapovijedi*.

Ova *zapovijed* ima dva aspekta. Prvi je da **trebamo vjerovati u ime njegova Sina Isusa Krista**. Ivan povezuje vjeru i ljubav u jednu jedinstvenu zapovijed za kršćane. Vjera u ime *njegova Sina Isusa Krista* daje život svim vjernicima i omogućuje da druge vjernike gledaju kao svoju braću i sestre. Taj odnos im daje pravi predmet njihove ljubavi kada nam je rečeno da **ljubimo jedni druge**. Vjera u *ime Božjega Sina* preduvjet je i bitna sastavnica ljubavi prema *drugima*.

Završne riječi retka, „**kako nam je dao zapovijed**“, odnose se na Isusa, od kojega je izravno došla zapovijed da ljubimo jedni druge (Ivan 13.34). Redak bi se trebao čitati ovako: *da vjerujemo u ime njegova [Božjega] Sina Isusa Krista i da ljubimo jedni druge, kako nam je on [njegov Sin] zapovjedio*. Božja se volja, dakle, može sažeti kao *vjera u ime njegova Sina i poslušnost zapovijedi njegova Sina*.

D. Učiti prepoznavati Boga ljubavi (3:24 – 4:16)

1. Potvrda Božjeg prebivanja (3:24)

3:24 Onaj **koji drži njegove zapovijedi prebiva u njemu**, a i **on prebiva u njemu** (poslušni vjernik). Poslušni vjernik ima Boga koji u njemu „nastanjuje svoj dom“ (usp. Ivan 14:23). Takvo iskustvo s Bogom najviši je oblik *zajedništva* s Bogom, za koje je Ivan već na početku poslanice rekao da je njezin cilj (usp. 1,3).

Iako je **Duh** ranije bio spomenut pod nazivom „pomazanje“. Sada se izričito navodi. Ako Bog doista **prebiva u nama**, to se može prepoznati **po Duhu... kojega nam je dao**.

2. Prepoznavanje Božjega Duha (4:1–6)

4.1 Sotona ima mnoge **duhove** koji mu ovdje služe, što se vidi po tome da su **mnogi lažni proroci izašli u svijet**.

U r. 1–2 Ivan se koristi prilično širokim značenjem pojma **duh**. Sama riječ može označavati ljudski duh, nadnaravna bića poput demona ili stav odnosno raspoloženje. Ivan ne nastoji biti precizan; on upozorava na *svaki* zlonamjerni sotonin *duh*, na *svaki* ljudski *duh* koji postane njegovim oruđem, kao i na *svako* očitovanje „duha zablude“ (usp. r. 6) koje obilježava sotonski nauk.

Lažne proroke treba ispitivati „po njihovim plodovima“ (usp. Mt 7:16–20). Suprotno raširenom tumačenju, *to ne znači* da ih treba ispitivati po njihovim *djelima*. Naprotiv, kako pokazuje Mt 12:33–37, njihovi su plodovi njihove *riječi*! Izgledaju *kao* ovce, a u stvarnosti su „grabežljivi vukovi“ (7:15).

Njihovo *ponašanje ih* ne razlikuje od ovaca, nego njihova *poruka*!

4:2 Ispit koji se može primijeniti na **svaki duh** jest njegova spremnost ili ne spremnost (usp. r. 3) da prizna **Isusa Krista** utjelovljenoga. Riječi **po ovome što znate odnose** se na ono što prethodi i znače: „Ovako (to jest, ispitujući duhove) prepoznajete Duha Božjega.“ Nakon ove tvrdnje treba stajati točka, a ne dvotočka, tako da riječi *Svaki duh* započinju novu rečenicu.

U tom smislu r. 2b–3 daju ispit kojim se prepoznaje Božji Duh. Redci 1–2a naglašavaju da će samo oni koji su spremni *ispitivati* duhove moći prepoznati Duha *Božjega*. Ako „vjeruju svakom duhu“, zapravo neće znati koji je od njih uistinu od Boga.

Povezivanje **Duha Božjega** s izrazom **svaki duh koji ispovijeda** očito ima za cilj povezati Duha Svetoga sa svakim *ljudskim* duhom koji daje to priznanje. Vjerojatniji prijevod izjave *da je Isus Krist došao u tijelu* glasi: „Svaki duh koji ispovijeda Isusa kao *Krista* koji došao je u tijelu.“ Ivanova glavna teološka briga jest da se Isusa prepozna kao *Krista* (usp. 2:22). Revizionisti su možda zastupali učenje da je *Isus* bio samo čovjek, a da je božanski *Krist* bio bestjelesno, duhovno biće koje je na njega sišlo pri krštenju, ali ga je napustilo prije njegove smrti.

4:3 Nasuprot „svakom duhu koji ispovijeda“ *Krista* stoji **svaki duh koji ne ispovijeda...** **Isusa [kao] Krista koji je došao u tijelu**. Takav **duh predstavlja duh Antikrista**. Ivan ne kaže *svaki duh koji nije*, nego *svaki duh koji ne ispovijeda*. Krivovjerno učenje može prikriti punu razinu svoga odstupanja od istine jednostavno time što ne potvrđuje neku ključnu biblijsku istinu.

4:4 Ivanovi čitatelji imaju duhovnu snagu i sposobni su uspješno se oduprijeti antikristima (usp. 2:12–14.20–21). Razlog njihove pobjede jest to što posjeduju Duha Svetoga, koji prebiva u njima kao i u svim kršćanima (usp. 3:24; Rim 8:9). Upravo zato što **je On** (Duh Božji)... **veći od onoga** (Sotone) **koji je u svijetu**, moguće je pobijediti svjetske prijevare.

4:5 Antikristi, odnosno revizionisti, prikazani su u oštrom kontrastu s čitateljima. Dok su čitatelji „od Boga“, revizionisti su **od svijeta** i stoje u suprotnosti s Njim (vidi komentare uz 2,15–16). **Oni govore kao od svijeta** u smislu da je njihova poruka svjetovna po sadržaju i gledištu. Stoga, ne iznenađuje **što ih svijet sluša**. Krivovjerje ima mnogo veću privlačnost za svjetovne ljude nego pravoslavce.

4:6 U r. 4–6 pojavljuju se tri suprotstavljene zamjenice: „**Mi** - Vi – Oni –“. „Vi“ se odnosi na čitatelje, „Oni“ na revizioniste, a „*Mi*“ na apostole. U najpunijem smislu apostoli su bili **od Boga** jer je njihov nauk dolazio izravno od Njega.

Stoga su s pouzdanjem mogli tvrditi: **Tko poznaje Boga, sluša („čuje“) nas**. Kao što je istaknuto u 2:3 (usp. 2:13–14), u ovoj poslanici pojam „poznavati“ Boga označava napredak iznad puke duhovne nezrelosti (usp. komentare uz r. 7).

Jedno obilježje zrelog kršćanina jest to da je otvoren i poslušan apostolskom nauku.

Iz toga slijedi da onaj tko **nije od Boga ne sluša** („ne prihvaća“) **nas**. Ivan možda ima na umu svakoga tko nije u pravom odnosu s **Bogom** kao osobu koja odbacuje apostolski autoritet i nauk. Takva osoba može biti i vjernik i nevjernik.

Riječi **Po ovome znamo** mogu se odnositi na apostole, koji su predmet ranijih tvrdnji u ovome retku. Apostoli su bili sposobni pravilno razlikovati između **duha istine i duha zablude** na temelju toga podliježe li se pojedini duh apostolskoj istini ili je odbacuje. Ivan osuđuje revizioniste kao „lažne proroke“ koji su „od svijeta“ (r. 1–3.5).

3. Prepoznavanje Božjeg prebivanja (4:7–16)

4:7 Apostol sada ostavlja raspravu o mnogim lažnim duhovima koji su „izašli u svijet“ kako bi zaveli kršćane svjetovnim idejama. Njih treba odbaciti kako bi se čitatelji mogli **usredotočiti na međusobnu ljubav**.

Ako bi čitatelji poslušali zapovijed da *ljube jedni druge*, nastavili bi s djelovanjem koje ima svoje posebno ishodište u njihovu nebeskom Ocu. Razlog tomu jest to što je sama **ljubav** od **Boga**.

Iz toga slijedi da se o **svakome tko ljubi** mogu sa sigurnošću reći dvije stvari: (1) takva je osoba **rođena od Boga** i (2) ona također **poznaje Boga**. Ivan ta dva pojma smatra različitim, jer u retku 8 kaže: „Tko ne ljubi, ne poznaje Boga.“ Bilo bi lako reći: „Tko ne ljubi, *nije rođen od Boga* i ne poznaje Boga“, kao izravnu suprotnost tvrdnji iz retka 7. Ali upravo to se *ne može* reći. Ivan je već govorio o osobi koja „*mrzi svoga brata*“, što je nemoguće za nekršćanina, jer kršćanin njemu *nije brat* (usp. 2:11; 3:10b; 3:15; 4:20). Oni koji uče da kršćanin *ne može* mrziti drugog kršćanina, uče mit.

4:8 Budući da se ponovno rođenu kršćaninu može dogoditi da **ne ljubi**, tada bi njegov nedostatak ljubavi pokazao da zapravo još nije došao do istinskog **poznavanja** svoga nebeskog Oca (usp. 2:3). **Bog** koji ga je rodio **jest ljubav**.

Ovdje se nalazi druga od dviju velikih Ivanovih tvrdnji o Bogu u Prvoj Ivanovoj poslanici. Prva, u 1:5, glasi: „Bog je svjetlo.“ Sada Ivan izjavljuje da je *Bog ljubav*. Prva tvrdnja upućuje na njegovu savršenu svetost, njegovu potpunu slobodu od grijeha i prijevara. Druga potvrđuje da je njegova temeljna narav obilježena *ljubavlju*. To ne znači da Bog nema drugih osobina, poput mudrosti i pravednosti, nego pokazuje da je ljubav temeljna za ono što *Bog* jest i za ono što čini.

4:9 Najuzvišeniji izraz **Božje ljubavi prema nama** jest ljubav njegova **jedinorođenog Sina**. Svrha toga što je Bog je poslao *svoga jedinorođenog Sina* bila je da **po njemu imamo život**. Premda se to ovdje izričito ne navodi, u retku 10 jasno je naznačeno da je Božji **Sin** morao umrijeti kako bismo mi mogli *živjeti*. Tako je očitovanje Božje ljubavi uključivalo dva suprotna iskustva: *smrt* za Božjega Sina i *život* za vjernike. Činjenica da je Bog to dopustio svome ljubljenom **Sinu kako bismo mi** imali vječni život snažno govori o veličini te **ljubavi**.

4:10 Božja **ljubav** nije bila odgovor na našu: **ne da smo mi ljubili Boga, nego da je on ljubio nas**. Božja je ljubav nastojala odgovoriti na našu *duhovnu* potrebu: **i poslao je svoga Sina kao pomirnicu za naše grijeh**e. Iako Ivan želi da se vjernici brinu za *tjelesne* potrebe svoje braće (3:17), trebamo se brinuti i za njihove *duhovne* potrebe. Budući da nitko u cijelom čovječanstvu nije izvan dosega Spasiteljeve žrtvene smrti, nijedan brat ili sestra ne bi smjeli biti izvan dosega žrtvene ljubavi vjernika.

4:11 Upotreba riječi “**tako**” čini cijelu izjavu: **Bog nas je tako ljubio** snažnim odjekom riječi iz Ivana 3:16: „Jer Bog je tako (houtōs) ljubio svijet.“ Budući da je Gospodin te riječi izgovorio u Ivanovoj prisutnosti mnogo godina ranije, one su bez sumnje postale duboko dragocjene Ivanu i onima koje je poučavao. Stoga Ivan bira upravo taj odjek Ivana 3:16 kao temelj svoga inzistiranja da i **mi trebamo ljubiti jedni druge**.

4:12. Ono što Ivan sada kaže može se činiti iznenađujućim. Nevidljivi **Bog**, kojega **nitko nikada nije vidio**, zapravo prebiva u onima koji ljube jedni druge.

Kada kršćani doista prakticiraju kršćansku ljubav, oblikovanu prema Božjoj ljubavi, Bog je „kod kuće“ u onima koji je žive: **Ako ljubimo jedni druge, Bog prebiva u nama**. Nevidljivi *Bog*, kojega nitko nije vidio, *aktivno živi* u takvom tijelu vjernika.

Također, **Božja je ljubav** u njima (ili „među njima“) **postala savršena**. Ova je misao prvi put spomenuta u 2:5. Grčki izraz za **postala je savršena** (teteleiōmenē estin) u savršenom vremenu upućuje na to da Božja ljubav rađa kršćansku ljubav. Božja *ljubav* ostvaruje svoj cilj i doseže svoju puninu u *vjernicima* kada se ta *ljubav* u njima umnožava i kroz njih odražava tako što *ljube jedni druge*.

4:13 Umjesto izraza “držati njegove zapovijedi” (3,24) ovdje je “*ljubiti jedni druge*” ključ ovog uzajamnog odnosa „prebivanja“. No, kao što se vidi iz 3,22–23, za apostola su to samo dvije strane iste stvarnosti: poslušan kršćanin *ljubi*, a kršćanin koji ljubi jest *poslušan*.

Dok je Ivan u 3:24 napisao da vjernici znaju za Božje prebivanje „po Duhu kojega nam je dao“, u 4:13 stoji da se to zna **zato što nam je dao od** (dosl. „iz“) **svoga Duha**. To znači da vjernici *sudjeluju* u istome Duhu kojega ima Bog. Time sudjeluju u „duhu ljubavi“, koji nije ništa drugo nego njegov vlastiti Duh, jer „Bog je ljubav“.

4:14 Nijedan redak u Prvoj Ivanovoj poslanici nije važniji za razumijevanje ove poslanice od ovoga. Početna izjava, “**I mi smo vidjeli... da je Otac poslao Sina**”, upućuje na apostolsko iskustvo slično onome iz 1:2.

Zamjenica *mi* ovdje nije „apostolsko mi“ kao u 2:19; 3:14; i 4:6. U tim se odlomcima u blizini nalazi suprotstavljeno „vi“ (usp. 1:2–4; 2:20; 3:13; 4:4), što ovdje izostaje. U 4:7–14 subjekt *mi* uključuje i čitatelje zajedno s apostolima (rr. 7.9.10–13).

Grčka riječ *kai* („i“) može se uzeti u svom uobičajenom značenju „i tako“. Redak se može parafrazirati ovako: „*I tako*, kada ljubimo na ovaj način, *mi* (i čitatelji i apostoli) *vidjeli smo* stvarnost. Ljubljenjem jedni drugih čitatelji mogu *imati zajedništvo* s apostolima u onome što su apostoli *vidjeli*“ (upravo kako je to obećano u proslovu 1:3a). A to zajedništvo nije ništa manje nego *zajedništvo s Ocem i s njegovim Sinom Isusom Kristom* (1:3b).

U 3.24 – 4:13 Ivan poučava da ljubav pokazuje prisutnost Boga koji prebiva u vjernicima i čiju ljubav oni međusobno dijele. Budući da je ta očitovana kršćanska ljubav ništa manje nego očitovanje *vječnoga života* unutar zajednice kršćana koji ljube, oni koji na taj način očituju *taj život*, *živi* su svjedoci stvarnosti da je **Sin** doista **Spasitelj svijeta** (usp. Ivan 13:35).

Vidljivo očitovanje *vječnoga života* kroz kršćansku ljubav djelotvoran je način *svjedočenja* o Kristovu spasenjskom poslanju. Takvo „viđenje“ jest „viđenje“ vjere koje se izražava u ispovijedanju *Isusa* kao *Spasitelja svijeta*.

4:15 „Zajedništvo“ je bilo s apostolima u onome što su oni „vidjeli“ (r. 14). No čitatelji su također trebali imati „zajedništvo“ u onome što su apostoli „čuli“ (usp. 1:3). Ono što čitatelji mogu *čuti* usred zajednice kršćana koji ljube jest ništa manje nego ispovijed da je **Isus Sin Božji**.

Riječi Ivana Krstitelja da je *vidio i posvjedočio* (Ivan 1:32–34) odražavaju izričaj prethodnog retka (*mi smo vidjeli i svjedočimo*, r. 14), dok njegove riječi *da je ovaj Sin Božji* odgovaraju sadašnjem retku. Stoga se „svjedočanstvo“ spomenuto u r. 14 ne smije ograničiti samo na vidljivo očitovanje vječnoga života u obliku kršćanske ljubavi, iako je i to njegov dio. Ivan ima na umu zajednički, crkveni kontekst u kojem se redovito izgovara i ispovijeda *da je Isus Sin Božji*.

Ivan je imao na umu vidljivo očitovanje kršćanske ljubavi, praćeno ovom ispoviješću o **Isusu** i ponovljeno u onome što su sami apostoli *vidjeli* u Isusu te u onome što su o njemu čuli od njegova preteče, Ivana Krstitelja.

Cilj apostola Ivana da svoje čitatelje uvede u takvo zajedništvo s apostolskim krugom (1:1–3) sada je ostvaren.

Nadalje, ostvaren je i cilj postizanja trajnog odnosa s Bogom, jer **Bog prebiva** u svakome tko *ispovijeda* da je *Isus Sin Božji*, i on prebiva **u Bogu**. Ta se ispovijed događa po Duhu Božjemu, po kojem se Božje prebivanje spoznaje i prepoznaje (usp. r. 13).

Kada se Isusa ispovijeda kao *Sina Božjega*, time se ispovijeda i da je on „*Krist* koji je došao u tijelu“ (usp. 4:2) te Jamac vječnoga života i budućeg uskrsnuća za svakoga vjernika.

Kršćanska zajednica može prepoznati stvarnost da Bog „prebiva“ u njima ako: (1) ljube jedni druge i (2) ispovijedaju da je *Isus Sin Božji*. Time takva zajednica vrši „njegovu zapovijed“ (3:23).

4:16 Redak 16 po gramatici i temi odgovara retku 14. Autor očito želi da oba retka pokažu rezultate zajedničkog iskustva ljubavi o kojem govori. No između ta dva retka Ivan je istaknuo ulogu ispovijedanja Isusa (r. 15) kao dodatni znak da Bog prebiva u članovima zajednice koja se međusobno ljubi. Stoga, kada vjernici u nekoj crkvi uživaju ovakvo iskustvo, oni se suočavaju sa stvarnošću **Božje ljubavi prema** njima. Izjava „*prebiva u Bogu i Bog [prebiva] u njemu*“ tvori *inkluziju* s izjavom „prebiva u Njemu i On u njemu“ u 3:24.

E. Imati smionost pred Sudištem (4:17–19)

4:17 Božja se ljubav **usavršava** samo u kršćaninu koji je prenosi drugima. Drugi vid tog usavršavanja jest **smionost na dan suda**. To se nadovezuje na 2:28 i na pojam „*pouzdanja* pred Njim o Njegovu dolasku“. Riječ koja se ondje prevodi kao „pouzdanje“, a ovdje kao „*smionost*“, ista je grčka riječ (*parrësia*). Ne radi se o sudu koji bi odlučivao o sudbini spašenih – nebu ili paklu – jer je to već odlučeno (usp. Iv 5:24; Rim 8:31–34). Ali kršćani će dati izvještaj o svom kršćanskom životu na Kristovu sudištu (Rim 14:10–12; 2 Kor 5:10–11).

Misao da se na dan suda *može imati smionost* zaista je zapanjujuće. Razumni kršćani, iako potpuno sigurni u svoje spasenje, svjesni su „straha Gospodnjega“ (2 Kor 5:11). Mogućnost

da se nadvlada taj „strah“ doista je izazovno. Ipak, to je moguće ako vjernici „prebivaju u ljubavi“ (1 Iv 4:16).

Razlog zašto onaj koji „prebiva u ljubavi“ može očekivati *smionost* pred Kristovim sudištem jest taj što: **kakav je On, takvi smo i mi na ovome svijetu**. Budući da je „Bog ljubav“ (4:8, 16), onaj koji ljubi *sličan je Njemu*, iako još uvijek živi *u ovome svijetu*.

4:18 Iskustvo **straha** i **savršena ljubav** međusobno su nespojivi. Ako je kršćanin doveden do **savršenstva u ljubavi**, ne mora se bojati Sudišta.

Pod *savršenu ljubav* pisac ne misli na bezgrješnost (usp. 1:8). Riječ „savršeno“ (*teleios*) potječe od istoga korijena kao i glagol „usavršiti“ (*teteleiōtai*), koji se također pojavljuje u 2:5; 4:12, 17. Ovdje, kao i na tim mjestima, riječ je o zreloj *ljubavi* koja je dosegla svoj cilj ili svrhu (vidi komentar uz 2:5). Ivan želi reći da, kada Božja *ljubav* u vjernicima postigne svoju svrhu, učinivši ih kao kanalima te ljubavi jedne prema drugima, to iskustvo **izgoni strah**.

Međutim, neposlušni kršćanin doživjet će Božju stegu, jer prisutnost **straha uključuje muku ili kaznu** (*kolasis*). Ivan vjerojatno ima na umu istinu: „*Koga Gospodin ljubi, onoga steguje i šiba svakoga sina kojega prima*“ (Heb 12:6). Zapravo, tu novozavjetnu istinu izgovara sam Gospodin Isus u Otk 3:19: „Sve koje ljubim, korim i odgajam.“

Ako kršćanin osjeća *strah* dok iščekuje procjenu na Kristovu sudištu, taj se strah može smatrati *kaznom* koja ga treba probuditi da ispravi svoje ponašanje. Iako neugodna, kao i svaka Božja stega (Heb 12:11), ona je ipak znak Božje ljubavi i Njegove želje da vjernike dovede *do savršenstva u ljubavi*. Ako kršćanin na takvu stegu odgovori, ona je djelotvorna i „donosi mironosni plod pravednosti“ (Heb 12:11), koji su za Ivana nerazdvojivi od *ljubavi*.

4:19 Što se tiče kršćanskog vršenja ljubavi, Ivan je dosad govorio o ljubavi usmjerenoj prema drugim kršćanima, jednih prema drugima. Ovdje, međutim, prvi put u poslanici govori o ljubavi prema *Bogu*. (Valja primijetiti da standardna kritička izdanja grčkog Novog zavjeta izostavljaju riječ „Njega“, pa tako i prijevodi koji se na njih oslanjaju [npr. JB, NASB, NIV itd.]. To je nažalost tako jer je ovdje upućivanje na ljubav prema Bogu ključno; vidi r. 20.)

Ljubav vjernika prema Bogu izvire iz Njegove ljubavi prema njima (rr. 9–10). Dakle, ako vjernici ljube jedni druge i *ljube* Boga, za to može postojati samo jedan razlog: **On je prvi ljubio nas!**

V. Zaključak: Učiti kako živjeti poslušno (4:20 – 5:17)

A. Što znači ljubiti braću (4:20 – 5:3a)

4:20 Kršćaninu se može činiti lakšim **ljubiti Boga kojega nije vidio nego brata kojega jest vidio**. Dok se Bog čini savršeno dostojnim ljubavi, brat to često nije. No za Ivana ljubav *nije* emocionalna riječ. Za Ivana „ljubiti“ znači ponašati se tako da se zadovolje potrebe drugog kršćanina (vidi 3:16–18). Ivan stvarnost ljubavi procjenjuje prema *djelima*, a ne prema *osjećajima*: vjernici trebaju ljubiti „djelom“ i „u istini“ (3:18).

Budući da je *djelovanje*, a ne osjećaj, ključno u kršćanskoj ljubavi, očito je da zapravo ne postoji bitna razlika između izražavanja ljubavi prema Bogu i ljubavi prema kršćanskom

bratu, jer je mjerilo ljubavi prema *Bogu* poslušnost Njegovim zapovijedima (vidi 4:19). Ako kršćanin ne sluša Božje zapovijedi, on Ga ne ljubi, bez obzira na to što govori ili osjeća. Stoga je onaj koji kaže: „**Ljubim Boga**“, a ne sluša Božju zapovijed da *ljubi svoga brata lažac*.

4:21 Ivan sada izričito povezuje ljubav prema *Bogu* s ljubavlju prema *bratu*. Te su dvije stvari dio iste **zapovijedi**. Zapovijed je postavljena tako da prisutnost jedne vrste ljubavi nužno uključuje i prisutnost druge.

5:1 Prekid poglavlja je nesretan jer Ivan nastavlja raspravu započetu u 4. poglavlju. Ivanova definicija kršćanskog brata jednostavna je i izravna. **Tko god vjeruje da je Isus Krist, rođen je od Boga**. Ovdje Ivan podsjeća na tematsku izjavu svojega Evanđelja (Iv 20:31). Nigdje drugdje Ivan ne definira kršćanina na drugačiji način.

Nije važno živi li kršćanski brat dostojno svoje vjere. Razlog zašto treba ljubiti drugog kršćanina nema nikakve veze s njegovim ponašanjem. Pravi razlog apostol sada iznosi: **svatko tko ljubi Onoga koji je rodio, ljubi i onoga koji je od Njega rođen**. Vjernici ljube druge jer ljube Oca te djece! *Ako ne ljube dijete*, laž je reći da ljube Oca (4:20).

5:2 Apostol sada izričito iznosi ono što je bilo implicitno u 4:20 – 5:1. Ako netko želi **znati** ljubi li doista **djecu Božju**, to se može provjeriti time **ljubi li Boga i drži li Njegove zapovijedi**.

Držanje *Njegovih zapovijedi* način je da se pokaže kako vjernik ljubi svoga brata, jer je ljubav prema braći jedna od tih *zapovijedi*.

Ova nova perspektiva suptilno uvodi novu misao. Ivan ovdje ne govori o jednoj zapovijedi (kao u 3:23 i 4:21), nego o Božjim *zapovijedima* (množina). Nije samo poslušnost posebno zapovijedi da ljubimo brata dokaz ljubavi, nego poslušnost svemu što Bog zapovijeda potvrđuje da ljubimo *djecu Božju*.

5:3a Ne iznenađuje stoga što Ivan sada inzistira da **je ljubav prema Bogu** stvar držanja **Njegovih zapovijedi**. U prijevodu NKJV izraz *ljubav Božja* ne znači Božju ljubav prema vjernicima, nego *našu ljubav* prema Bogu (usp. r. 2), koja se sastoji u držanju *Njegovih zapovijedi*.

B. Što zapravo osnažuje našu ljubav (5:3b–15)

5:3b–4 U NKJV završne riječi retka 3 tvore zasebnu rečenicu, no to ne odražava pravilno grčki tekst jer r. 4 započinje grčkim veznikom *hoti* („**jer**“). Bolje je čitati 5:3–4a ovako:

I Njegove zapovijedi nisu teške, (jer) sve što je rođeno od Boga pobjeđuje svijet.

Razlog zašto Božje zapovijedi *nisu teške* jest to što *sve što je rođeno od Boga pobjeđuje svijet*. Ivan kaže *što*, a ne *tko*, čime sugerira da u samom iskustvu novorođenja postoji nešto što po naravi pobjeđuje svijet *rođeno od Boga*. Zatim vjernicima kaže da je to **pobjeda koja je pobijedila svijet – naša vjera** (r. 4b).

Ivan tvrdi da je naša *vjera* u Krista (usp. r. 5) već *pobijedila svijet*. Budući da antikristi niječu da „Isus je Krist“ (2:22), velika je pobjeda vjerovati tu istinu i tako se nanovo roditi. Ta početna pobjeda ne *jamči* kasnije pobjede u kršćanskom življenju, ali pobjeda ostvarena novim rođenjem čini poslušnost Božjim zapovijedima ostvarivim ciljem.

5.5 Grčke konstrukcije koje su ovdje prevedene kao „**onaj koji pobjeđuje**“ (*ho nikōn*) i „**onaj koji vjeruje**“ (*ho pisteuōn*) jesu prezentski participi kojima prethod određeni i grčki član. Ova je konstrukcija u grčkom jeziku u biti bezvremenska i opisuje pojedinca (ili više njih) po nekoj radnji ili radnjama koje je on (ili su oni) učinio.

Takve izjave imaju najbližu analogiju u mnogim engleskim imenicama (često koje završavaju na *-er*) koje izražavaju dovršenu i/ili trajnu radnju. Na primjer: „*On je ubojica*.“ U tom slučaju osoba se može opisati na taj način bilo na temelju jednog ubojstva ili na temelju više takvih djela.

Ivan, dakle, kaže da je „pobjednik nad svijetom“ jedno te isto što i „vjernik u Isusa Krista, Sina Božjega“. Kao što je jasno iz prošlog vremena u retku 4 („*pobijedila je*“), to je već *sada istina*! No budući da Ivan raspravlja o tome da držanje Božjih zapovijedi nije „teško“ (r. 3b), iz toga slijedi da se takva pobjeda može nastaviti i da je ključ za nju *vjera*. Kao što kršćanski život započinje u trenutku spasenjske vjere u Krista, tako se i taj život živi po vjeri u Njega.

Ovu će implikaciju Ivan još malo dalje razraditi (1 Iv 4:12–13), ali zasad zastaje kako bi razjasnio jednu točku povezanu s tom vjerom, koju su očito doveli u pitanje revizionisti.

5:6 Cerint, iz Male Azije, učio je da je Isus bio samo običan čovjek te da je božanski Krist sišao na Njega pri Njegovu krštenju, a napustio Ga na križu. Tako su, prema njemu, umrli i uskrsnuli samo ljudski Isus, a ne božanski Krist. Stara kršćanska literatura prikazuje Cerinta kao Ivanova zakletog neprijatelja. Ovdje se spominjanje **vode** odnosi na Isusovo krštenje, dok se spominjanje **krvi** odnosi na Njegovu smrt.

Isusovo krštenje bilo je formalno proglašenje Njega kao mesijanskog Spasitelja, to jest **Krista**.

Riječi „**Duh je taj koji svjedoči**“ točno opisuju ulogu Duha Svetoga na Isusovu krštenju. (Otac je također svjedočio govoreći s neba; Mt 3:17.) Moguće je da su revizionisti iskrivili značenje krštenja, poistovjećujući Duha s „božanskim Kristom“ koji je u tom trenutku sišao na ljudskog Isusa, a zatim Ga napustio kad je umro na križu. Ivanove riječi ispravljaju to pogrešno shvaćanje uloge Duha Svetoga u vezi s Isusovim mesijanstvom. Duh jest svjedok, ali On ostaje posebna osoba i ne smije se poistovjećivati s *Kristom*.

Štoviše, Duhovo je svjedočanstvo pouzdano jer je **Duh istina**. Za *Duha* se može reći da je istina na sličan način kao što se kaže da je „Bog ljubav“ (usp. 4:8). Sama narav i karakter Duha jest istinitost, pa se Njegovu svjedočanstvu može vjerovati.

U svjetlu ovoga retka moguće je naslutiti kakva je bila teologija revizionista. Tvrdili su da Isus nije Krist (2:22) i možda su Krista smatrali duhovnim bićem (Duhom?) koji je sišao na čovjeka Isusa na Njegovu krštenju, ali Ga je ostavio da sam umre. Tako djelo križa ne bi bilo žrtva Sina Božjega, nego smrt običnog čovjeka. Stoga Isusova smrt ne bi imala spasenjsku vrijednost.

Oni koji su vjerovali da je Isus Krist tada bi, prema njihovu shvaćanju, vjerovali u laž. Zbog toga ne bi bili rođeni od Boga, kako su apostoli učili da jesu (usp. 5:1).

To je bio ozbiljan udar na kršćanstvo. Ako je revizionističko gledište da Isus nije Sin Božji (usp. r. 5) točno, tada nema pobjede nad svijetom po vjeri (usp. rr. 4–5), niti ikakve nade u trajnu pobjedu nad svijetom.

5:7–8 Riječi ovih redaka dobro su poznate jer ih je Erazmo prvi put uveo u jedno rano tiskano izdanje grčkoga Novoga zavjeta. Zatim su postale dijelom KJV-a. No ne nalaze se u golemoj većini sačuvanih grčkih rukopisa Prve Ivanove poslanice.

Stoga tekst može glasiti ovako:

6b I Duh je onaj koji svjedoči, jer Duh je istina - 7 jer trojica su koji svjedoče: 8 Duh, voda i krv; i ova se trojica slažu u jednom.

Ivan je potvrdio da je Duh pouzdan - On je istina - i to *zato što* njegovo svjedočanstvo slijedi biblijski zakon potvrđivanja, koji je zahtijevao dva ili tri svjedoka (usp. Pnz 17:6; 19:15; Mt 18:16; Iv 8:17–18).

Krštenje i smrt Isusova bili su tako čvrsto potvrđeni da se može reći da **svjedoče** zajedno s **Duhom** i da su s njime potpuno u skladu: **ova se trojica slažu kao jedan**.

Iza Ivanovih riječi stoji činjenica da je pri *krštenju* Bog izjavio: „Ovo je Sin moj ljubljani, u kojemu mi je sva milina“ (Mt 3:17). Ivan Krstitelj osobno je „svjedočio“ o tom događaju (usp. Iv 1:32–34). Osim toga, raspeće je bilo unaprijed naviješteno u Pismima (usp. 13:18; 19:24.28.36.37) i potvrđeno od apostolskih svjedoka (19:35; 21:24 - primijeti riječi „mi znamo“). Tako su **voda** i **krv** potpuno potvrđene same po sebi, i božanskim svjedočanstvom i ljudskim svjedocima.

5:9 Ovaj redak se osvrće na svjedočanstvo navedeno u recima 7–8 i unaprijed na svjedočanstvo Boga izneseno u recima 11–12. Njime se želi reći da, ako već prihvaćamo ljudsko svjedočanstvo kao valjano, koliko bismo više trebali prihvaćati **Božje svjedočanstvo**, koje je očito **veće** i stoga mnogo dostojnije prihvaćanja.

Riječi **Ako primamo svjedočanstvo ljudi** vjerojatno se odnose na zahtjev za dva ili tri svjedoka kako bi se neka izjava smatrala valjanom (reci 7–8).

Ivan tvrdi da je Bog **posvjedočio o svome Sinu**. Riječi koje slijede u recima 11–12 pokazuju da to svjedočanstvo potječe iz riječi koje je Isus izgovorio na sluh apostola.

5:10 Ovaj bi redak vjerojatno trebalo staviti u zagrade. On predstavlja kratku usputnu napomenu prije nego što se „svjedočanstvo Boga“ stvarno iznese u retku 11. Ivan povlači razliku između vjerovanja i nevjerovanja **svjedočanstvu** o Božjem Sinu.

Izraz **vjeruje u** (*pisteuō eis*) odražava izričaj uobičajen u Četvrtom evanđelju (usp. Iv 1:12; 2:11.23; 3:15–16.18.36). „Vjerovati u“ Isusa po značenju je isto što i „vjerovati da (*hoti*) je Isus Krist“ (Iv 11:27; 20:31; usp. 8:24; 13:19). Obje grčke konstrukcije izražavaju sredstvo primanja vječnoga života (usp. Iv 20:30–31 s Iv 3:15–16.18 itd. te usp. 1 Iv 5:1).

Osoba koja prakticira takvu vjeru **ima svjedočanstvo u sebi**, to jest, Božje svjedočanstvo o njegovu Sinu biva interiorizirano kada osoba *vjeruje* u **Sina Božjega**.

Nasuprot tomu, **osoba koja ne vjeruje Bogu** (tj. *ne vjeruje svjedočanstvu koje je Bog dao o svome Sinu*) pravi od Boga **lažljivca**. Takvi ljudi, zapravo, tvrde da je Božje *svjedočanstvo lažno*.

Ovdje nema ništa o „vjeri uma“ nasuprot „vjeri srca“, niti o nekakvoj unutarnjoj vjeri nasuprot pukom intelektualnom pristanku. Biblija ne komplicira vjeru na taj način. Jednom kada je poruka shvaćena, pitanje je samo: vjeruje li osoba ili ne.

5:11–12 Riječi **i ovo je svjedočanstvo** treba shvatiti kao da obuhvaćaju oba retka koji, uzeti zajedno, iznose Božje svjedočanstvo o **njegovu Sinu**. Božje se *svjedočanstvo* sastoji od dviju usko povezanih tvrdnji. Prva govori o onome što je Bog darovao (r. 11), a druga o isključivom karakteru toga dara (r. 12).

Prema božanskom *svjedočanstvu* **Bog nam je dao život vječni. Stoga, tko ima Sina, ima život; a tko nema Sina, nema života.**

Revizionisti su, čini se, dovodili u pitanje vjeru čitatelja da posjeduju *vječni život* (usp. 2:25). A budući da su Revizionisti također nijekali da je Isus Krist (usp. 2:22), oni bi tvrdili da u Isusu uopće nema *vječnoga života*. Tako, u očima Revizionista, Ivanovi čitatelji zapravo nisu posjedovali takav život. Ivan im se suprotstavlja tvrdeći da on i njegovi čitatelji *imaju* vječni život jer im ga je Bog dao u *svome Sinu* te da se taj život nalazi u Njemu i nigdje drugdje. Ako netko nema Sina, ta osoba nema taj život.

Razlog zbog kojega Ivan govori o „svjedočanstvu koje je Bog dao o svome Sinu“ (r. 6–12) jest taj da uvjeri čitatelje kako doista *imaju vječni život* i da ih potakne na ustrajnu vjeru u njegovo ime.

5:13 Riječi **Ove stvari** ne odnose se na cijelu poslanicu, nego na retke 6–12. Ova bliska referenca u skladu je s Ivanovim stilom na drugim mjestima u pismu. Riječi „ovo vam pišemo“ (1:4) odnose se na ono što je upravo spomenuto u recima 1–3. U 2:1 izjava „ovo vam pišem da ne sagriješite“ odnosi se na raspravu o grijehu u 1:5–10. Riječi u 2:26: „ovo sam vam napisao o onima koji vas nastoje zavesti“ odnose se na prethodnu raspravu o antikristima u 2:18–25.

Svaki vjernik u trenutku spasonosne vjere **zna** da ima **vječni život**, jer obećanja u koja vjeruje to jamče (usp. Iv 11:25–26). No vjernik nije imun na sumnje nakon što je spašen (usp. Ivana Krstitelja; Lk 7:18–19). Protuotrov za takve sumnje uvijek su Božja obećanja. Na ta se obećanja može uvijek iznova pozivati kao na svjež izvor sigurnosti. Nijedna knjiga Biblije ne sadrži više takvih izravnih jamstava od samog Ivanova evanđelja (Iv 3:16.18.36; 5:24; 6:35–40.47; itd.). Prva Ivanova 5:11–12 podsjeća čitatelje na Božje svjedočanstvo u koje su već povjerovali.

Budući da su vjernici kojima piše povjerovali *u ime Sina Božjega* (čiji je identitet potvrđen po „Duhu, vodi i krvi“, r. 8), oni bi se trebali čvrsto osloniti na svjedočanstvo koje je Bog dao o svome Sinu i po svome Sinu. To svjedočanstvo jamči vjernicima da doista imaju *vječni život*.

Svako istinsko uvjerenje u spasenje i *vječni život* mora se temeljiti na „Božjem svjedočanstvu“, jer samo to svjedočanstvo ima potpunu pouzdanost. Ironično, čim se vlastito kršćansko iskustvo postavi kao temelj sigurnosti, Ivanova izjava u retku 13 o *znanju* postaje potpuno nemoguća!

Apostol ovdje nastoji ponovno *učvrstiti* sigurnost svojih čitatelja, koju su antikristi dovodili u pitanje.

5:14 Gospodin Isus poučio je svoje učenike o djelotvornosti svoga imena u dobivanju odgovora na molitvu (Ivan 16:23b–24). Ivanov prijelaz na temu molitve nakon njegova spominjanja trajne vjere „u ime Sina Božjega“ (r. 13) prirodan je budući da je *ime* Sina ujedno i ključ uslišane molitve. Učiniti nešto u nečije ime znači djelovati na temelju njegove vlasti (usp. Ivan 5:43; 10:25). To nema nikakve veze s time da na naše molitve jednostavno nadodamo izraz poput „u Isusovo ime“. Moliti u Isusovo ime znači **moliti... u skladu s Njegovom** (Božjom ili Kristovom) **voljom**. Ako se to čini, vjernici mogu imati **pouzdanje da...** ih On čuje. Riječ za *pouzdanje* (parrësia) također se rabi u 3:21, gdje se također govori o molitvi. Drugdje u poslanici pojavljuje se samo još dvaput (2:28 i 4:17), oba puta u vezi sa Kristovim Sudištem.

Kad kršćanin moli, kako može znati koja je Božja *volja*? Postoji jedan nepogrešiv način: Njegova je volja izražena u Njegovim „zapovijedima“ (usp. r. 3).

5:15 Pretpostavimo, dakle, da vjernik moli Boga za pomoć da ljubi svoju kršćansku braću i sestre. Može li očekivati da će Bog uslišiti takvu molitvu? Ivanov je odgovor potvrđan. Budući da je Božja zapovijed „da ljubimo jedni druge“ (3:11, 23; 4:7, 11–12) izraz „Njegove volje“ za kršćane, ako mole za pomoć da to čine, mogu **znati** da su uslišani (usp. r. 14). A ako smo u svakoj takvoj stvari koja je „u skladu s Njegovom voljom“ (tj. **što god molimo u Njegovoj volji**) uslišani, tada također možemo **znati da imamo prošnje** (zahtjeve) **koje smo Mu uputili**. Ako je, dakle, molitva za pomoć u vršenju Božje volje tako da ljubimo druge kršćane, može se *znati* da će ta pomoć biti dana.

C. Što vjera i ljubav mogu učiniti za našega brata (5:16–17)

5:16–17 Kao posvuda u Ivanovoj poslanici, riječi **njegov brat** odnose se na stvarnoga kršćanina. Ako se, dakle, vidi da takav **brat** čini **grijev koji ne vodi u smrt**, kršćanska bi ga ljubav trebala potaknuti da za njega moli.

Ovaj je redak možda trebalo bolje prevesti: „koji ne vodi *izravno* (ili *odmah*) u smrt“.

Bog je ponekad odmah nanio *smrt* kao odgovor na određene grijehe kršćana. Dva očita primjera jesu Ananija i Safira (Djela 5:1–11) te kršćani u Korintu koji su blagovali Gospodnju večeru s nepriznatim grijehom u svojim životima (1 Kor 11:27–32).

Ivan kaže da postoji **grijev koji vodi izravno u smrt** i da on ne kaže (**Ja ne govorim**) **da bi** kršćanin za takav grijeh **trebao moliti**. Ne postoji zapovijed da se za takav *grijev moli*, ali također *ne postoji* ni zapovijed da se ne moli. Drugim riječima, ako kršćanin posumnja da se čini grijeh koji *vodi izravno u smrt*, slobodan je moliti za onoga koji griješi, ali bez ikakve

sigurnosti u ishod svoje molitve. Iako nema jamstva, uvijek je moguće da će Bog „odustati” od svoje presude.

Što kršćanin može očekivati kada moli u slučajevima gdje je grijeh *takav* da ne *vodi* izravno u smrt? **On (Bog) će dati život onima koji čine grijeh** koji ne vodi odmah **u smrt**. Budući da smrt o kojoj je riječ za brata koji griješi nije vječna (Ivan 11:26), nema razloga da se ovdje *život* shvati kao vječni. No, budući da svaki grijeh u konačnici vodi u *tjelesnu* smrt, okretanje od grijeha vodi *produljenju* nečijega tjelesnog *života*.

VI. Epilog: Kršćanska sigurnost (5:18–21)

Ivan dovršava svoju poslanicu nizom izjava koje započinju riječima „Znamo”. Te izjave zajedno sa završnim poticajem čine neku vrstu epiloga. Činjenica da glagoli čiji je subjekt „mi” prevladavaju u prologu i u epilogu dodatni je znak stilske uravnoteženosti. Ivan je daleko od toga da bude razbarušen pisac kakvim su ga neki zamišljali; on je književni umjetnik visokog kalibra.

5:18 Ivan sada želi podsjetiti svoje čitatelje da **tko je rođen od Boga ne griješi**, to jest, ponovno rođena osoba kao takva ne sposobna je za bilo kakav *grijev*. To vodi do daljnjeg zapažanja da **onaj koji je rođen od Boga čuva samoga sebe**, s posljedicom **da ga Zli ne dotiče**. Unutarnji čovjek, rođen od Boga, ima urođenu sposobnost oduprijeti se onečišćenju zlom i tako stoji izvan dohvata Sotone.

Kada kaže da ponovno rođeni unutarnji čovjek (usp. Rim 7:22) čuva *samoga sebe*, Ivan ne kaže da nečije unutarnje „ja” nekako može spriječiti svaki grijeh u kršćanskom životu (usp. 1:5–10). Ono što Ivan misli jest da Božje „sjeme ostaje u” ponovno rođenom unutarnjem čovjeku (usp. 3:9) kao upravljački element njegove novorođene naravi i da je nepropusno čak i za najmanju kontaminaciju *od Zloga*. Neuspjesi vjernika posljedica su grešnoga „programiranja” njihovih zemaljskih tijela, kako je i sam Pavao poučavao u Rim 7:7–25.

No, koliko god se trudio, Sotona zapravo ne može *dotaknuti* vjernika. Ali ako mu vjernik to dopusti, Sotona će iskoristiti njegove neuspjehe kako bi ga odveo u daljnje neuspjehe. Zato bi se nakon svakoga grijeha vjernik trebao podići iz svoje ispovijedi Bogu, *znajući* da je on iznutra ista sveta osoba kakva je bio i prije nego što je pao!

5:19 Ako kršćanin poznaje istinu iz r. 18, tada također može **znati** na čijoj je strani. Poznavati Boga obično upućuje na dinamičan iskustveni odnos s Njim (usp. 3:19; 4:4).

„Svijet **leži pod vlašću Zloga**” prevodi grčku frazu *en tō ponerō keitai* („leži u Zlome”). Ovaj izraz sugerira da svijet pasivno počiva unutar Sotonina djelatnog područja. Nasuprot tomu, izraz *ek Theou* (od Boga) znači biti „iz” *Boga*.

Kršćanin treba biti svjestan svoga vlastitog bezgrešnog unutarnjeg čovjeka (r. 18), ali i svoje potpune odvojenosti od **cijeloga svijeta** koji živi pod Sotoninom vlašću.

Vjernici, koje neprijatelj ne može „dotaknuti” (r. 18), nisu dio svijeta koji pasivno leži u Zlome. Stoga vjernici ne smiju „ljubiti svijeta ni onoga što je u svijetu” (2:15–17) i moraju se odupirati idejama koje svijet promiče (usp. 2:18–19).

Ovo je pismo napisano kršćanima koji su uznapredovali u svome duhovnom stanju (usp. 2:12–14; 4:6), vjerojatno crkvenim vođama. Izjave ovih završnih redaka mogu se u različitim stupnjevima primijeniti i na druge vjernike, ovisno o tome u kojoj mjeri njihovo vlastito duhovno iskustvo odgovara iskustvu čitatelja kojima je pismo upućeno.

5:20 Treća stvar koju **znamo** jest da je, zahvaljujući dolasku **Sina** Božjega, vjernicima darovano duhovno shvaćanje (**razumijevanje**) koje im omogućuje da upoznaju istinitoga Boga.

Riječ *razumijevanje* (*dianoian*) znači *inteligencija*. Ideja je da je **Sin Božji** darovao duhovnu inteligenciju, odnosno razum, koji je nužan za *spoznaju* Boga.

To se znanje stječe kroz zajedništvo i potvrđuje se poslušnošću Božjim zapovijedima (usp. komentare uz 2:3–4, 12–14). Sposobnost stjecanja takva znanja, to jest potrebna *inteligencija* za njega, omogućena je činjenicom da **je Sin Božji došao**.

Kršćanska ljubav (poslušnost) nikada ne izostaje ondje gdje je Bog doista spoznat (usp. komentare uz 4:7–8). Ne bi moglo biti istinskog razumijevanja ljubavi ni Boga da *Sin Božji* nije došao i umro kako bi objavio Božju ljubav. Svojom smrću *Sin nam je dao razumijevanje* (inteligenciju) pomoću koje *možemo upoznati* Boga. Poslušni kršćanin posjeduje potrebnu duhovnu sposobnost da upozna Boga.

Izjava „**mi smo u Onome koji je istinit**” podsjeća na isti izraz u 2:5 („po tome znamo da smo u Njemu”), koji je Ivan povezao s *ostajanjem* u Njemu (2:6). „Ostajanje” je Ivanov opis iskustva „življenja kao učenik” (usp. Ivan 15:8).

Ali biti u *Njemu*, to jest ostajati u *Njemu*, nije samo ostajati u *Onome koji je istinit* (kako je Ivan upravo opisao Boga), nego je to ujedno biti i **u Njegovu Sinu Isusu Kristu**. Između izraza *u Njemu* i *u Njegovu Sinu* nema veznika i. Ostajati u Bogu i ostajati u Kristu jedno je te isto.

Izjava da je „**Ovo istiniti Bog**” jedna je od najizravnijih objava *Kristova* božanstva u Novome zavjetu, a On je ujedno i **vječni život**, što nas vraća na Prolog u 1:1–4, gdje je predmet Ivanova pisma „taj *vječni život* koji je bio kod Oca i koji nam se očitovao” (1:2; usp. „Ja sam... život”, Ivan 14:6). To pokazuje da se završna izjava prvenstveno odnosi na *Njegova Sina Isusa Krista*.

Nadalje, spominjanje *vječnoga života* povezuje prolog i epilog u ovoj vrhunskoj potvrdi. Ivan je sada ispunio svoju namjeru da svojim čitateljima „navijesti” taj „vječni život” (1:2). Pokazao im je da kroz „ostajanje” **u Onome koji je istinit** (što ujedno znači i ostajanje u *Njegovu Sinu Isusu Kristu*) mogu iskusiti *vječni život*. Taj se *život*, izražen u ljubavi prema njihovoj kršćanskoj braći i sestrama, rađa iz bezgrešnoga unutarnjeg čovjeka (r. 18). On obilježava njihov život i iskustvo kao da su od Boga, a ne od svijeta (r. 19), te izražava duhovno *razumijevanje* koje je Sin Božji došao im dati (r. 20a).

5:21 Krivovjerja protiv kojih se Ivan bori potkopavaju Spasiteljevu ulogu Isusa Krista i zagovaraju kompromis sa svijetom. Lažni učitelji agenti su Sotone, promičući razne oblike idolopoklonstva (bilo doslovne bilo metaforičke) koji zaslijepljuju ljude za „istinitoga Boga i vječni život”.

Stoga bi apostolove posljednje riječi trebale odjekivati hodnicima ljudske povijesti: **Dječice, čuvajte se idola. Amen.**

2. Ivanova

ZANE C. HODGES

UVOD

Poput 1. Ivanove, i 2. Ivanova poslanica ponajprije se bavi revizionistima, odnosno antikristima. Na prvi pogled 2. Ivanova može izgledati kao osobno pismo, ali se općenito smatra da je napisana određenoj kršćanskoj crkvi koja je personificirana izrazom „izabrana gospođa“.

PREGLED 2. IVANOVE POSLANICE

- I. Pozdrav (r. 1–3)
- II. Zaštita istine odbacivanjem zablude (r. 4–11)
- III. Oproštaj (r. 12–13)

KOMENTAR

I. Pozdrav (r. 1–3)

R. 1–2 Ivan koristi naslov **Starješina** u značenju „stariji čovjek“. **Izabrana gospođa i njezina djeca** vjerojatno se odnose na crkvu i njezine članove.

Ivanova **ljubav u istini** znači da ih ljubi zato što oni ljube istinu. Štoviše, njegovu ljubav prema njima dijele svi oni koji **su upoznali istinu**. Oni su povjerovali u *istinu* da „Isus jest Krist“ i tako su „rođeni od Boga“ (usp. 1 Iv 5:1).

Ivanova izjava da **istina** (Božja objava u njegovu Sinu) ... **prebiva u nama** opisuje njihovo zajedničko stanje.

No Božja *istina* također će **biti s nama zauvijek**. Kršćanstvo je opstalo kroz stoljeća, nastavlja biti s nama i danas, i bit će istinito vječno.

R. 3 Blagoslovi **milosti, milosrđa i mira** doći će i od **Boga Oca i od Isusa**. Puni naslov, **Gospodin Isus Krist**, praćen izrazom **Sin Očev**, jedinstven je u Ivanovim spisima i služi za potvrđivanje njegova gospodstva, mesijanstva i božanstva (usp. r. 7, 9, 10).

Nadalje, ti će blagoslovi, kako Ivan navodi, doći u **istini i ljubavi**. Kao i kod Pavla u Ef 4:15, *istina* ima prednost. Oni koji misle da se *istina* može potisnuti u interesu međusobne **ljubavi** ne dijele novozavjetno stajalište (usp. 1 Iv 3:23; 4:21).

II. Zaštita istine odbacivanjem zablude (r. 4–11)

A. Prakticirajte istinu onako kako je izvorno dana (r. 4–6)

R. 4 Ivanov je cilj bio pretvoriti vjernike u učenike koji **hodaju u istini**, to jest u **zapovijedi** Isusa Krista, zapovijedi da ljube druge kršćane (usp. r. 5–6; Mt 22:37–39).

R. 5 Ivan moli cijelu crkvu (**gospođu**) da se drži **zapovijedi** da **ljube jedni druge**, zapovijedi koju **su imali od početka**.

R. 6 Kao u 1 Iv 5:2–3, **ljubav** prema bratu može se definirati kao poslušnost Božjim zapovijedima. Stoga, kada vjernici **hode prema njegovim zapovijedima**, oni ljube jedni druge.

Jedina **zapovijed** (usp. 1 Iv 3:22–23) jest ljubiti Boga. Jer ako ljubimo Boga, automatski ćemo ljubiti braću (1 Iv 2:4–11; 3:11–15; 4:7–11.20).

B. Zaštitite svoj rad odbacivanjem zablude (r. 7–11)

R. 7 Lažni proroci ili **zavodnici** povezani su s **Antikristom**, bez sumnje isti oni iz 1. Ivanove poslanice. Nijekali su da **Isus** je **Krist**, a to nijekanje ih je obilježilo kao antikriste (usp. 1 Iv 2,22).

R. 8 Riječi **Pazite na sebe** (grč. *Blepete heautois*) mogu se prevesti kao: „Čuvajte se.“ Upad lažnog nauka u crkvu može ozbiljno oštetiti djelo koje je Bog činio među njima, što će rezultirati time da se **nagrada** za to djelo umanjí.

U riječima **da ne izgubimo ono za što smo se trudili, nego da primimo punu nagradu**, ponavljanje zamjenice *mi* stoji u suprotnosti s izrazom *Pazite na sebe*. Ivan je radio za Gospodina upravo u crkvi i na području gdje su se nalazili primatelji ove poslanice. Ono što je bilo ugroženo zbog prijetnje lažnoga nauka nije bilo samo *njihovo* djelo za Boga, nego i *apostolovo*.

Ako se dopusti da lažni nauk proдре u crkvu, on ima potencijal zaustaviti napredak te crkve ili je čak uništiti.

Ivanova zabrinutost, izražena pojmovima gubitka **pune nagrade**, pokazuje da je to, a ne gubitak spasenja, bila posljedica neuspjeha u očuvanju istine.

R. 9 Ako crkva kojoj se Ivan obraća *ne bi* bila budna, kako ih je upravo upozorio, ili ako bi jedan (ili više) njezinih članova popustio novoj teologiji, Ivan navodi da takva osoba **prestupa** (*parabainō*, „skrenuti s puta“) i **ne ostaje** (*menō*, „ostati“) **u nauku Kristovu**. Ona **skreće** od istine umjesto da u njoj ostane.

Osoba koja ne ostaje u istinitom nauku o Isusu Kristu nema Boga uza se u svojoj novoj perspektivi i/ili načinu života. Ona je izvan dodira s Bogom, dok je onaj koji ostaje u nauku Kristovu u živom, vitalnom odnosu s Bogom.

R. 10 Ako čitatelji trebaju „ostati“ u istini o Isusu Kristu, moraju biti krajnje oprezni prema svakom putujućem učitelju **koji dolazi** k njima i **ne donosi** (to jest, „ne naučava“) **ovaj nauk**. Ne smiju mu pružiti nikakvo gostoprimstvo niti ikakvo ohrabrenje.

U grčkom su zamjenice **vi** i **vaš** u množini, što pokazuje da je obraćanje upućeno cijeloj zajednici. Nitko u zajednici nije smio pružiti lažnim učiteljima bilo kakvu pomoć. Riječi **ne primajte ga u svoju kuću** barem su značile uskratiti mu stvari poput hrane ili prenoćišta. Mudrost toga da se takvima ne dopusti „ni da uđu na vrata“ često su potvrdili oni koji su pozvali predstavnike sekta da uđu i razgovaraju. Pustiti ih unutra često je lakše nego ih izbaciti! Ivan članovima crkve čak kaže da takve osobe ne smiju **ni pozdravljati**. Razlog za to naveden je u sljedećem retku.

R. 11 Ova opomena može zvučati grubo. Zašto bi jedno jednostavno „zdravo“ značilo sudjelovanje u zlim djelima **lažnog učitelja**? Grčka riječ za **pozdravljanja** (*chairein*) znači „radovati se“. Može se usporediti s izrazima poput „sretno“ ili „ugodan dan“. Vjernik ne bi trebao reći „ugodan dan“ osobi za koju zna da je neprijatelj istine. Reći to nositelju lažne poruke značilo bi sudjelovati, makar i u najmanjoj mjeri, u njegovim *zlim djelima*. U tolerantnom dobu vjernici moraju naučiti pravu mjeru *svete netolerancije*!

III. Oproštaj (r. 12–13)

R. 12 Posljednja dva retka 2. Ivanove poslanice osobni su „oprostaj“ autora, koji je očito poznavao primatelje. Ima **mного toga** što bi im mogao **napisati**, ali je odlučio to sačuvati za budući posjet. To neizravno govori o važnosti pitanja obrađenih u ovom pismu, jer je odlučio *ne čekati* posjet prije nego što im se obrati. Ona su bila dovoljno važna da ih odmah stavi u pisani oblik.

R. 13 Kad bi 2. Ivanova bila osobno pismo određenoj ženi, moglo bi se postaviti pitanje zašto samo djeca njezine sestre šalju pozdrave. (Riječ za **pozdravljanje** ovdje je uobičajena i drukčija od riječi u r. 10–11.) Naravno, moguća su objašnjenja: sestra je bila odsutna; sestra nije bila kršćanka; itd. No to ne djeluje posve prirodno, osobito zato što ni **izabrana sestra** ni „izabrana gospođa“ (r. 1) nemaju osobna imena. To je u suprotnosti s 3. Ivanovom poslanicom, gdje se u kratkom prostoru pojavljuju tri osobna imena, dok u 2. Ivanovoj ni „gospođe“ ni njihova „djeca“ nemaju imena.

S druge strane, ako su „izabrana gospođa i njezina djeca“ iz r. 1 crkva i njezini članovi, tada izraz **djeca tvoje izabrane sestre** jednostavno označava članove crkve u kojoj se Ivan nalazi dok piše ovo pismo. Donositelj poslanice znao bi identitet te crkve, tako da bi čitatelji prepoznali da Ivan šalje pozdrave sestrinske crkve.

3. Ivanova

ZANE C. HODGES

UVOD

Treća Ivanova poslanica osobno je pismo. U ovoj poslanici nema naznaka doktrinarnih problema, a Diotref se čini tek prvim poznatim crkvenim tiraninom u kršćanskoj povijesti. No ova je poslanica tim važnija zbog svoje jedinstvenosti jer se bavi problemom koji se bezbroj puta ponavljao kroz kršćansku povijest.

PREGLED 3. IVANOVE POSLANICE

- I. Pozdrav (r. 1)
- II. Podupiranje istine podržavanjem njezinih predstavnika (r. 2–12)
- III. Oproštaj (r. 13–14)

KOMENTAR

I. Pozdrav (r. 1)

R. 1 Kao i u 2. Ivanovoj poslanici, apostol piše pod naslovom **Starješina**. Primatelj je čovjek po imenu **Gaj**, prema kojemu Ivan izražava kršćansku **ljubav**. Apostol ga ljubi **u istini**, to jest i „iskreno“ i u skladu s kršćanskom **istinom** (usp. 2 Iv 1).

U Novom zavjetu pojavljuje se nekoliko ljudi s imenom *Gaj*, ali ništa ne upućuje na to da bi *Gaj* iz 3. Ivanove poslanice trebao biti poistovjećen s bilo kojim od njih.

II. Podupiranje istine podržavanjem njezinih predstavnika (r. 2–12)

Pismo poziva Gaja da učini ono što Diotref nije bio spreman učiniti, naime da podupre istinu podupirući njezina predstavnika, Dimitrija.

A. Pohvala Gajevu hodu u istini (r. 2–4)

R. 2 Riječ **napredovati** (*euodousthai*) odgovara engleskom izrazu „ići dobro“ i ne mora se nužno odnositi na materijalno blagostanje. Apostol želi da Gaju bude dobro i **da bude u dobrom zdravlju**. Budući da smatra kako Gajeva **duša** „ide dobro“ (napreduje), izražava nadu da će njegovo vremensko, tjelesno stanje odgovarati njegovu duhovnom stanju.

R. 3 Ivan sada navodi da je primio izvještaje od određene kršćanske **braće** da se Gaj ponaša u skladu s **istinom**, to jest sa sadržajem kršćanske objave dane po Božjem Sinu.

R. 4 Ivan se raduje izvještajima o Gajevoj privrženosti istini. **Hoditi u istini** znači da je Gaj živio u skladu s istinom.

B. Ohrabrenje Gajevoj potpori onima koji navješćuju istinu (r. 5–10)

R. 5–6 Braća na koju se ovdje misli kršćanski su misionari (putujući evanđelisti). Gaj se potiče da im nastavi pomagati, kao što je očito činio i u prošlosti.

Izraz **za braću i za strance** ne znači kršćane i nekršćane, budući da se izjava **koji su posvjedočili... pred crkvom** čini da se odnosi na obje skupine. Ponekad se, međutim, pojam *brat* ili *braća* odnosi na određene osobe poznate kršćanima kojima se piše (usp. 1 Kor 16:12; 2 Kor 9:3.5; 12:18). *Braća* mogu označavati putujuće evanđeliste koje su i Ivan i Gaj poznavali, dok *stranci* upućuju na evanđeliste iz drugih mjesta koji su Gaju bili nepoznati.

Gaj je bio širokogrudan čovjek kada je bilo riječ o pomaganju onima koji su putovali u službi evanđelja. To je bio čin vjernosti Gospodinu i njegovoj istini. Riječi **vjerno činiš** mogu se prevesti kao: „činiš vjernu stvar“. Ivanova je poanta da **što god** Gaj učini (*ergasei*, „činiti, ostvariti“) **za** te Kristove službenike predstavlja čin vjernosti Bogu.

R. 7 Ti su ljudi krenuli na svoje poslanje ne tražeći nikakvu pomoć od ne obraćenih **pogana**. Kako se vidi iz riječi **ne uzimajući ništa**, ti su novozavjetni propovjednici očito odbijali prihvatiti takvu pomoć.

Riječi **za njegovo ime** mogu se prevesti kao „radi Imena“. (U grčkome nema riječi *njegovo* i upućivanje na Gospodinovo ime vjerojatno je prikladnije, tj. na Ime par excellence.) Značenje toga jest da bi traženje materijalne pomoći od ne obraćenih bilo nedostojno *toga Imena*.

R. 8 Riječ **primati** (*apolambanein*) znači „dočekivati, srdačno primati“ (npr. primiti gosta u svoj dom; usp. Lk 15:27). Kada su kršćani iskazivali gostoprimstvo takvim Gospodnjim službenicima, postajali su **suradnici** (*synergoi*, „sudjelatnici, suradnici“) **za** (ili s) **istinom** koju su oni naviještali. Drugim riječima, postajali su *partneri* s naviještanom riječi!

R. 9 Gaj se možda pitao zašto je ovaj zahtjev upućen njemu, a ne **crkvi** kojoj je pripadao. Ivanova primjedba ovdje pokazuje da je njegov postupak bio pomalo neobičan te ga zato želi objasniti Gaju.

Ivan navodi da je pisao **crkvi**. Postoji mogućnost da je 2. Ivanova poslanica pismo na koje se ovdje misli, ali to je samo mogućnost.

Problem u Gajevoj crkvi bio je u prisutnosti dominantnog vođe po imenu **Diotref, koji voli imati prvenstvo među njima**. Ova optužba ne znači da je Diotref imao neku doktrinarnu zabludu, niti da nije bio kršćanin. Umjesto toga, Diotref je kriv za to što je prisvajao položaj u crkvi koja pripada samo Isusu.

Riječ **nas** vjerojatno znači one koji su činili dio Ivanova najužeg apostolskog kruga (usp. komentare uz 1 Iv 2,19). Iz toga razloga Ivan ne očekuje da će Diotref primiti ni Dimitrija (r. 12). Zato Ivan piše Gaju, a ne crkvi, kako bi zatražio gostoprimstvo.

R. 10 Ivan uvjerava Gaju da će, **ako dođe** u njegovu crkvu, **podsjetiti** na djela koja Diotref čini. Ivan izgleda sigurno u to da može toga čovjeka staviti na njegovo mjesto ako osobno dođe u tu crkvu.

Izrazom **njegova djela** apostol bez sumnje misli na Diotrefovo odbijanje da prizna ikakve izaslanike koji su mu dolazili od apostola. Takva su odbijanja bila popraćena time da je **brbljao protiv nas** (apostola) **zlonamjernim riječima**. Glagol za *brbljati* (*phlyareō*) pojavljuje se samo ovdje u Novom zavjetu (iako se srodni oblik pojavljuje u 1 Tim 5:13 u značenju „ogovarati“ ili „tračati“). Označava isprazan ili besmislen govor.

Dok bi se Diotref trebao duboko stidjeti tih *riječi* kojima je omalovažavao apostole, on je zapravo **tome** još dodao (dosl. „tim stvarima“, tj. riječima koje je izgovarao) dodatne grijehe: ne samo da je **sam** odbijao putujuće propovjednike nego je i drugima (**onima koji su to htjeli**) branio da ih prime.

C. Opomena da se nastavi s tom potporom u vezi s Dimitrijem (r. 11–12)

R. 11 Gaj **ne** smije nasljedovati **ono što je zlo**. Kad bi to činio, moglo bi se za njega reći da **nije vidio Boga**! Suprotno tome, ako čini ono što je pravo, može se reći da je **od Boga**.

Biti *od Boga* znači da dotična radnja ima svoj izvor u Bogu (usp. 1 Iv 3,10b). Grieh je, s druge strane, uvijek čin učinjen u duhovnom ne znanju i tami. Grešnik griješi jer je izgubio Boga iz vida (usp. 1 Iv 3,6).

Grčki određeni glagolski prilog sadašnjeg vremena koristi se u izrazima **Onaj koji čini dobro** (*ho agathopoiōn*) i **onaj koji čini zlo** (*ho kakopoiōn*), ali ti izrazi ne znače ništa više od toga da se radnja vrši. Takvi participi mogu izražavati radnje koje se dogode samo jednom (npr. Iv 6:33, *ho katabainōn*, „Onaj koji silazi“) ili radnje koje se više ne događaju (npr. Iv 9:8, *ho kathēmenos kai prosaitōn*, „onaj koji je sjedio i prosio“). Izjave ostaju istinite bez obzira čini li se dobro ili zlo jednom ili više puta.

Gaju se stoga govori da će, ako *učini dobro* primajući Dimitrija (r. 12), time biti *od Boga*, to jest, ponašat će se na način čiji je sam *Bog* izvor. Ako pak *oponaša* Diotrefa i *čini zlo*, djelovat će iz duhovne sljepoće i neće imati nikakvu spoznaju o Bogu.

R. 12 Dimitrij je imao **dobro svjedočanstvo od svih** koji su ga poznavali. No osim toga, *Dimitrij* je primio i „svjedočanstvo“ **od same istine** (tj. *Dimitrij* je naviještao *istinu*). Time je pokazao svoju „pravovjernost“ i postao dostojan primiti potporu drugih kršćana na svojim putovanjima (usp. 2 Iv 10). Tako je *istina* svjedočila za *njega* dok ju je on naviještao

Treći „svjedok“ *Dimitriju* bile su Ivanove riječi. A izraz **i mi također svjedočimo** očitno se odnosi na apostole, čije „svjedočanstvo“ Diotref nije bio spreman prihvatiti. Ivan je uvjeren da će Gaj, za razliku od Diotrefa, prihvatiti to svjedočanstvo, dodajući: **a ti znaš da je naše svjedočanstvo istinito**.

III. Oproštaj (r. 13–14)

R. 13–14 Apostol ima mnogo toga za reći Gaju, ali to radije želi učiniti osobno. Ranije je upotrijebio riječi „ako dođem“ (r. 10), a sada izražava nadu da će to moći učiniti **uskoro**. Nema sumnje da je Dimitrij dolazio u Gajevo područje prije Ivana, pa je stoga ovo pismo preporuke bilo potrebno kako bi Gaj pružio gostoprimstvo Dimitriju.

